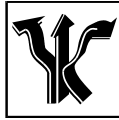

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ
імені Митрополита Київського і всієї України, Предстоятеля Української
Православної Церкви Блаженнішого Володимира
Міжрегіональної Академії управління персоналом

Збірка за матеріалами роботи круглого столу,

*присвяченого 140-річчю
з дня народження Лесі Українки*

Хмельницький, 2011

ББК 84 (4 Укр)
З 41

Упорядники:

***І.Б. Вашеняк**, кандидат історичних наук*

***В.В. Олійник**, викладач-методист*

Затверджено на засіданні кафедри загальнонаукових та загальноосвітніх дисциплін Хмельницького інституту МАУП (Протокол № 7 від “17” лютого 2011 р.).

341 Збірка студентських поезій / упоряд. І.Б. Вашеняк, В.В. Олійник. – Хмельницький : Хмельницький інститут МАУП, 2011. – 68 с.

Збірка містить тези виступів учасників засідання круглого столу, присвяченого 140-й річниці з дня народження Л.Українки, що відбувся 25 лютого у ХІ МАУП, а також поезії студентів та абітурієнтів Інституту, які розміщено за трьома тематичними напрямками – патріотична лірика, філософська лірика та інтимна поезія.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом
Хмельницький інститут МАУП, 2011

Вступне слово

25 лютого, виповнюється 140 років з Дня народження геніальної доньки українського народу – Лесі Українки.

Ім'я поетеси овіяне особливою всенародною любов'ю. Це була людина виняткової мужності і принциповості, духовної краси і мистецького обдарування. Її життя – це подвиг митця, що підносить людину в очах сучасників, робить її зіркою в очах нащадків.

Хіба жила на світі ще така жінка, в серці якої поєдналися б така пристрасна любов і відданість народові та Батьківщині? Ні, другої такої на світі не було!

Леся Українка пройшла великий шлях перемоги духу над стражданням тіла і проявами буденності життя. Леся витворила свій світ – світ символів і символічних істот, вбираючи в їхні образи свою предметність, не цураючись жіночого і людяного. Через усе життя вона пронесла щит зі словами: “*Contra spem spero!*” (“Без надії сподіваюсь!”). Її зброєю була співуча мова, яка під руками майстрині ставала діалогом, що “душу рве і гнітить” мовою, а не мечем.

У перерви між приступами хвороби, часто лежачи в ліжку, вона писала свої натхненні твори, в яких лунали мужні заклики до боротьби, до світла. Нелюдські муки ніколи не викраїли з її вуст жодної скарги чи стогону:

Хто вам сказав, що я слабка,
Що я корюся долі?
Хіба тремтить моя рука,
Чи пісня й думка кволі ?

Однак треба визнати те, що Леся Українка була і є “дівою-войовницею” на загадковій кришталевій горі європейської культури, якої в нас практично ніхто і не знав окрім одинаків ентузіастів.

Невловима доля відвела цій одвічній мандрівниці зовсім небагато – сорок два роки буття, проте її творчий скарб залишається і досі до кінця незбагненим.

...І слово
уста мої німії оживило,
і я вчинила диво... Я збагнула,
що забуття не суждено мені.

Білий Л.Г.

директор Хмельницького
інституту МАУП,
кандидат педагогічних наук

Міцінська Т. П.,
старший науковий співробітник
Хмельницького обласного
літературного музею

“Полинати співом дзвінком”

Візиткою Хмельниччини став вислів “Красо України, Подолля!” із циклу віршів Лесі Українки “Подорож до моря”. 1888 року сімнадцятирічна Леся їздила лікуватися на південь до Чорного моря. Із вікна потягу вона милувалася краєвидами Волині, Поділля. Все побачене і пережите було змальовано у циклі її поезій.

Красо України, Подолля!
Розкинулось мило, недбало!
Здається, що зроду недоля,
Що горе тебе не знавало.

Зв’язок Лесі Українки з нашим краєм набагато глибший, ніж споглядання крізь вікно потягу. На півночі Хмельниччини знаходиться старовинне місто Полонне. В 90-х роках XIX століття в Полонному проживав молодший брат батька Лесі Григорій, або “дядя Гриша”, як його величали в родині Петра Косача. В листах і архівних матеріалах Лесі Українки і взагалі Косачів є чимало згадок про Полонне і про перебування там сім’ї Петра Антоновича Косача.

Відомому краєзнавцю Хмельниччини Анатолію Володимировичу Сваричевському пощастило свого часу, а це був 1967 рік, зустрітися із старожилами міста Полонного і записати їхні спогади про перебування там Лесі Українки. Дослідник розповідав, що мав нагоду побувати на квартирі вчительки-пенсіонерки Домініки Семенівни Ляховецької (1900 року народження), котра мешкала по вулиці Кірова. Про Лесю Українку їй часто розповідала її мати Улита Степанівна, яка померла в 1953 році на 84-му році життя.

“ – Недалеко від нашого дому, – пояснювала Домініка Семенівна, – на тому місці, де зараз збудовано восьмирічну школу № 5, був будинок Косача, дядька Лесі Українки. Цей будинок розібрали, залишили лише одне з допоміжних приміщень, де була кухня. Тут була гарна місцевість. Недалеко протікає річка Хомора. А дядько Лесі дуже любив природу. Біля свого будинку він виростив красивий парк-сад, в якому були, крім фруктових дерев, різні сорти акації, липи, в’яза, вічнозелені дерева. Деякі дерева збереглися до цього часу.

В дядька бувала маленька Леся з братом Михайликом. Олена Пчілка привозила їх сюди влітку декілька років підряд із Звягеля (так тоді називався Новоград-Волинський), який за 50 кілометрів звідси, а потім з Луцька.

– До нас, – розповідала Домініка Семенівна, – Леся щоранку приходила брати свіже молоко. Мати розказувала, що це була дуже цікава і допитлива дівчинка. Вона часто просила дозволу погратися з каченятами, яких було в нашому господарстві багато, бо ж недалеко річка.

Любила Леся квіти, плела віночки з кульбаби. Часто бігала в поле, збирала волошки. Дуже любила майбутня поетеса вечорами слухати народні пісні, яких співали парубки та дівчата.

Бувала Леся Українка в Полонному і дорослою. Про це розповідала в 1967 році довгожителька Марія Степанівна Костелецька (1882 року народження), яка особисто бачила поетесу.

– Мій батько, – розповідала Марія Степанівна, – працював у селі Варварівці в княгині Гагаріної. Княгиня дозволила йому побудувати хату на поміщицькій землі. Але через деякий час вона продала свої землі іншому поміщику. Той звелів батькові забиратися з поміщицької землі. Батько почав судитися і розорився, а суд був на користь поміщика.

В цій справі до нас прийшов Косач Григорій Антонович. Як побачив, що треба викидати на вулицю сім'ю з дітьми, то аж в самого на очах сльози з'явилися. Сів він на призьбі і довго сидів та слухав розповіді про селянську долю. З того часу Косач прихильно ставився до нашої сім'ї і часто запрошував до себе нас, дітей. А сталося так, що наша сім'я оселилася якраз напроти будинку Косача, бо батько почав працювати на кар'єрах.

– І ми, – згадувала Марія Степанівна, – майже щодня бували в домі Косачів, гралися в саду біля їхнього будинку. Пригадую, що Григорій Антонович любив природу, вивчав тваринний і рослинний світ Волині та Поділля. В квартирі у нього стояли чучела птахів і тварин: орлів, диких кіз, кабанів.

І ось одного разу сказали, що приїхала племінниця Косача. Це була Леся. Коли я бачила Лесю, мені було 9 чи 10 років, Лесі – близько двадцяти. Вона була така велична і разом з тим привітна, лице худорляве, русяве волосся зачесане догори.

Саме такою я її побачила, коли вона підійшла до нас в саду, де ми гралися, і щось ласкаво заговорила. Так само, як і в дитинстві, Леся вечорами любила слухати, як співають хлопці та дівчата. Вона підходила до гурту і приєднувалася до співу. У неї був гарний голос, а слова народної пісні заворожували, бентежили душу.

Впізнала я Лесю після її смерті в книзі, яка потрапила в нашу сім'ю. Книга, яка так любовно зберігалася в сім'ї, це український декламатор, виданий у Києві в 1915 році і підготовлений до друку Борисом Грінченком. Він називається “Досвітні вогні”. На обкладинці намальована жінка в українській одязі з сувоєм паперу в лівій руці і з вогнем у правій, яким вона освітлює шлях” [5; 14–16].

Михайло Драї-Хмара в своїй книжці “Леся Українка. Життя і творчість”, яка вийшла в Києві 1926 року, зазначає: “Від матері Леся вчилася

народних пісень. Шишманова-Драгоманова, згадуючи про це, розповідає, як одного разу вся Косачівська родина виїхала на полювання; всі розбрелися по лісу, а “Леся тимчасом сиділа і плела віночки з квіток та жита та співала вже трошки зі мною та мамою своєю українських пісень. І пісні ці я теж ще пам’ятаю, пісні інші, як ті, що співала на Полтавщині: “Виступцем тихо йду”, “Посію я рожу, поставлю сторожу”, “Бувайте здорові, шляхи та дороги”, а далі “звягельські люди”... От так то сидить маленька Леся, держить віночок з волошок і співає з нами тихесеньким голосом”. Пісень цих від Олени Пчілки навчилася й донька Драгоманова: “Багато знала тітка тих пісень, і багато навчилася і я їх від неї, і довгі-довгі роки співала я їх батькові на далекій чужині, і часто, скінчивши, бачила сльози на його ясних очах”.

Багато пісень перейняла Леся безпосередньо від волинського люду в часи дитинства та в ранній молодості, хоча треба признати, що таке захоплення народними піснями з’явилося у неї не без впливу матері: “Олена Пчілка з любов’ю переносила в родинне життя кращі мелодії, які находила в народі”. Більшу частину цих мелодій Леся тримала в пам’яті весь свій вік і ще в кінці травня та на початку червня 1913 року, тобто за півтора місяці перед смертю, диктувала тексти до них К. В. Квітці, внаслідок чого й з’явився відомий збірник “Народні мелодії з голосу Лесі Українки”, упоряджений Климентом Квіткою й виданий “Часом” у Києві р. 1917. Упорядник зазначає, що деякі весняні танкові пісні Леся запам’ятала зовсім малою, либонь п’ятилітньою дитиною, і то на його погляд був несвідомий ще початок її чинності. “За складанням цього збірника – додає він – застала її остання смертельна стадія її хвороби. Вона диктувала ці тексти ще кілька днів після того, як покинула від знесилення свою останню повість “Екбаль-ганем”. Отож її життєва праця, почавшись з народної пісні і відбігши потім дуже далеко, скінчилася народною піснею” [1; 10–11].

Як бачимо, розповідь Шишманової-Драгоманової і спогади полончанки Домініки Семенівни Ляховецької тотожні. Дівчинка і віночки плела, і наспівувала пісеньки. Олена Петрівна, мама Лесина, кохалася в народному мистецтві, невтомно збирала різноманітні орнаменти, тканини, вишивки, записувала пісні, казки, легенди. І з самого раннього дитинства прищеплювала своїм дітям любов до життєдайної криниці українства. Леся з дитинства була прекрасним знавцем і цінителем фольклорних скарбів народу. І першу збірку поетичних творів Лесі було названо “На крилах пісень”. Збірку видала своїм коштом Олена Пчілка у Львові 1893 року. На початку своєї літературної діяльності Леся Українка писала: Бажаю так скінчити я свій шлях, Як починала: з співом на вустах!

Пісня і музика були її вірними друзями. Маючи від природи прекрасну музикальну пам’ять і тонкий слух, Леся Українка постійно розвивала ці естетичні якості спочатку під керівництвом матері, а потім свого дядька – М. П. Драгоманова.

Вчитися грати на фортепіано вона почала дев'ятирічною дівчинкою в тітки Олександри, а потім брала уроки у Ольги Олександрівни, першої дружини композитора М. Лисенка.

Пізніше, в грудні 1890 року, в одному з листів до М. Драгоманова Леся Українка писала: “Мені часом здається, що з мене вийшов би далеко кращий музика, ніж поет, та тільки біда, що натура втяла мені кепський жарт”.

Хвороба перервала плідно розпочаті заняття. Після операції, під час якої вийняли уражені туберкульозом частинки кістки руки Лесі, довелося залишити заняття музикою. Смуток, нав'язаний хворобою, вилився у вірші “До мого фортепіано”:

Мій давній друже! Мушу я з тобою
Розстатися надовго... Жаль мені!
З тобою звикла я ділитися журбою,
Вповідувати думки веселі і сумні.

Тож при тобі, мій друже давній, вірний,
Пройшло життя дитячеє моє.
Як сяду при тобі я в час вечірній,
Багато спогадів тоді встає!

Розстаємось надовго ми з тобою!
Зостанешся ти в самоті німій,
А я не матиму де дітися з журбою...
Прощай же, давній, любий друже мій!

Леся Українка, так само, як і Т. Шевченко, й І. Франко, ніколи не розминалася з народною піснею. В ній вона бачила свіжість і безпосередність почуттів, високу поетичність, відображення історичних та суспільно-побутових подій. Народні пісні, які чула поетеса в дитинстві, пам'ятала все життя. Вона збирала оригінальні, вільні від підробок народні пісні.

Сама вона гарно співала і, буваючи серед селян, чуючи пісню, вільно прилучала свій голос до співу. Багато пісень поетеса проспівала Миколі Віталійовичу Лисенку. Вони з'явились згодом, в 1908 році, у збірці пісень для учнів народних шкіл.

Справедливим буде сказати, що саме завдяки Лесі Українці збереглися і стали всенародно відомими такі популярні тепер дитячі пісні, як “Подольночка”, “Заїнько”, “Женчикок” та інші.

21 грудня 1891-го, Леся написала з Колодяжного листа до Михайла Драгоманова: “Любий дядьку! Оце не чекаючи Вашого листа, пишу сама. Та вже ж нам не подоба рахуватись листами, наче ті великі пани візитами. Давно хотіла я до Вас писати, але от ніяк не могла зловити сих пісень, що тепер посилаю. Я ж Вам їх давно обіцяла і, хоч, може, вони Вам не дуже потрібні, однак слово завжди треба тримати. Пісні ті справді трудно було дістати, бо вони мало співаються і то більше межи старими людьми, я ж не

в стані ходити по селі, отже мусіла чекати, аж моя знайома дівчина розпитається старих людей та сама навчиться. Від сії дівчини я сливе всі тутешні пісні записую і мене навіть дивує, як я досі не обридла їй з своїм записуванням. Я взагалі маю щастя до етнографії, – не тільки не стрічаю недовір'я собі або неохоти, а навпаки, – сама інший раз мушу покладати кінець етнографічним студіям. Досить того, що за чотири місяці маю півтораєста обрядових пісень зібраних! Певна річ, що не все там цікаве і нове, але ж мене дуже займають оригінальні мотиви сих пісень, їх же, – я знаю добре, – ще ніхто не записував. Тепер, наломившись на записування нот, ся робота не видається мені дуже тяжкою, одна тільки біда, що не вмію просто з голосу писати, без помочі інструменту. А вже збірників пісень без голосів я тепер не признаю, отже через те і ці три пісні посилаю Вам з голосами. Перша пісня (“Ой у полі корчомка”) має типічний волинський (чи взагалі правобережний) мотив: без фіоритур, мелодія просто починається і кінчається тією самою нотою. Мотив другої пісні (надто уаг[іапіе] 2) зовсім подібний до московських, власне, до солдатських пісень, які пішли в моду скрізь по селах після турецької війни. Та й про саму пісню мені моя дівчина каже, що то “московська пісня”; чи то ж вона з роду “московського” була, про те вже я не беруся розважати. Третя коротенька пісня співається до танцю, таких пісень в нашій стороні дуже багато, певно, не менше, ніж в Галичині коломийок...” [2; 168–169].

В 1913 році, незадовго до смерті, поетеса проспівала багато пісень своєму чоловікові К. Квітці для запису на музику. Після смерті Лесі Українки Климент Квітка в 1917 році видає збірку цих пісень.

А чи не записала Леся Українка народних пісень у наших краях?

Перегорнемо книгу “Народні мелодії. З голосу Лесі Українки записав і упорядив Климент Квітка. Київ. 1917”, яка стала унікальною. Книга оригінальна тим, що нотні записи і весь пісенний текст надруковано не з набору, а способом повного копіювання рукопису. Дуже добре, що Колодяжненський літературно-меморіальний музей Лесі Українки із своїх фондів передав їй широкому колу читачів: перевидавав фототипічним способом.

В першій частині збірника 122 мелодії, засвоєних Лесею Українкою. Вони записані або почуті поетесою в Колодяжному, Миропіллі, Любарі, Чекні, Луцьку, Звягелі та в інших населених пунктах, відомих з біографії потеси.

Одна з дитячих пісень починається словами:

Горобчику, в садку-падку,
та чи був же ти в нашім садку,
та чи бачив ти, як мак сіють?

Вона записана на Поділлі в Ушицькому повіті. Це дає підставу робити припущення, що поетеса була не тільки на колишній волинській частині Хмельницької області, але й на Поділлі.

Пісня під № 102 має помітку “З Полонного”. Це народна пісня про смерть козака, який поліг у бою з ворогами:

Ой, у полі жито копитами збито.
Під білою березою козаченька вбито.
Ой, убито, вбито, зтягнуто в жито,
Червоною китайкою личенько накрито.
Ой, як вийшла мила, голубонька сива,
Як підняла китаєчку - та й заголосила.
Ой, вийшла другая, та вже не така,
Як підняла китаєчку - та й поцілувала.
Ой, як вийшла третя з-під білої хати:
– Було ж тобі, вражий сину, нас трьох не кохати!

Полонне по праву вважають містом козацької слави. Тут 1638 року запорізькі війська під проводом гетьмана Остряниці примусили капітулювати польську армію Потоцького. А через десять років, влітку 1648 року, козацькі війська під керівництвом Кривоноса після триденної облоги штурмом оволоділи Полонським замком і відбили у ворога 60 гармат.

В багатьох народних думках та історичних піснях, присвячених визвольній боротьбі українського народу проти польської шляхти у XVII столітті, знаходимо згадки про Полонне (думи “Повстання проти польських панів”, “Корсунська перемога”, пісня “Ой, за гори високої” та інші).

В цих боях не один лицар України зложив свою голову. Старожили і тепер можуть вказати, де поховані воїни Кривоноса.

Є велика козацька могила в полі недалеко від дороги з Полонного до Миропілля, якраз біля тієї дороги, якою їздила Леся Українка. І не випадково, що пісню про героїчну смерть козака записала поетеса саме в Полонному.

У передмові до книги “Народні мелодії...” Климент Квітка пише: “Пісні переймала Леся Українка найбільше від люду свого рідного і коханого волинського краю в дитячі літа і в ранній молодості. Деякі з них Леся знала від своєї матері. Олена Пчілка з любов’ю переносила в родинне життя кращі мелодії, які знаходила в народі”.

Частина мелодій була списана мною з голосу Лесі 1899 і 1900 рр. у Гадячому і Києві, а частина – 1907 і 1908 рр. у Балаклаві і Ялті.

Деякі тексти записала Леся і її брат Михайло Косач коло 1890 року безпосередньо від волинських селянок і селян, але більшу частину Леся держала в пам’яті весь свій вік і продиктувала мені в кінці травня і початку червня 1913 року в Кутаїсі.

...Отож її життєва праця, почавшись з народної пісні і відбігши потім дуже далеко, скінчилася народною піснею” [6; 21].

Наймужніша поетеса світу закінчила свій тернистий життєвий шлях, як і починала, зі “співом на вустах”.

Література

1. Драй-Хмара М. Леся Українка. Життя і творчість. – К., 1926.
2. Косач-Кривинюк Ольга Леся Українка. Хронологія життя і творчості. – Луцьк, 2006.
3. Костенко Анатоль Співачка досвітніх вогнів. – К., 1971.
4. Народні мелодії з голосу Лесі Українки. – К., 1917.
5. Сваричевський Анатолій Буду жити... – Хмельницький, 1991.
6. Сваричевський Анатолій Себе Українкою звала. – Хмельницький, 2001.
7. Українка Леся Досвітні вогні. – К., 1977.
8. Українка Леся Хвилі моєї туги. - Л. : “Каменярь”, 1991.

Костенко Д. В.,
старший викладач ХІ МАУП

Леся Українка і родинні традиції української національної школи

Феномен Лесі Українки цікавий не лише тим, що вона жінка й українка, але й тим, що вона була великою особистістю й мала такий характер, який дозволив їй бути жінкою-письменницею.

Варто зазначити, що у становленні Лесі Українки сім'я – і, щонайперше, мати – відіграла визначальну роль. А далі свою роль відіграла її сумлінна праця над собою.

Коротко розкриємо про роль батьків у формуванні життєвого та творчого шляху Лесі Українки. У періодичних виданнях подається дуже цікавий матеріал про Петра Антоновича і Ольгу Петрівну Косачів. Наприклад, є факти про їх вінчання: “Надвечір, 28 липня 1868 р. у невеличкій дерев'яній церквинці села Пирогова під Києвом, у присутності декількох родичів і друзів та цілого натовпу зацікавлених селян відбувся шлюб Петра Косача й Ольги Драгоманової. Вони вийшли з церковки, де їх поблагословили на спільне життя, так вони разом і пройшли це своє спільне життя” [1, с. 16].

Петро Антонович Косач – поважний, розсудливий із своєрідним гумором, трохи мовчазний, з міцною волею – народився в місті Мглин Чернігівської губернії 20 грудня (за ст. ст.) 1841 року. Закінчив юридичний факультет Київського університету. Працював на посаді голови з'їду мирових посередників. Громадський діяч, активний член “Старої громади” та редакційної колегії журналу “Киевская старина” [1, с. 17].

Ольга Петрівна Косач-Драгоманова – весела, жвава, палахка як вогонь, непосидлива – народилася 17 червня (ст. ст.) 1849 року в місті Гадяч Полтавської губернії. Закінчила Київський приватний Інститут шляхетних дівчат Нельговської. В майбутньому – українська письменниця, фольклорист, етнограф, громадський діяч, видавець-редактор, перша жінка член-кореспондент АН України [1, с. 18].

Через кілька днів після весілля молоде подружжя вирушило до Новограда-Волинського, де Петро Антонович займав посаду голови з'їзду мирових посередників. Саме тоді відбулося перше знайомство молодої полтавчанки з чарівним поліським краєм. Пізніше, у своїх спогадах, вона писала: “Вся країна, а особливо куточок Звягельщини (так місцева людність називали те місто), просто чарували мене”.

Першим помешканням Косачів у звягелі була вже готова домівка Петра Антоновича, що він наймав ще сам. У тій оселі, в липні 1869 р. народився перший син Косачів – Михайло. А восени 1870 року родина переходить в інший будинок міщанина Окружка. У цьому будинку 25 лютого 1871 р. у Косачів народжується друга дитина – Леся. Змінивши два помешкання сім'я Косачів, восени 1873 року, переходить на вулицю Завадських і оселяється, найнявши цілу садибу, в пані Завадської, чоловік якої був офіцером російської служби [2, с. 47].

Як зазначено в документі, “У будинку та садку царювали діти. То були найшасливіші роки Михайла та Лесі, тут вони були нерозлучні і доповнювали один одного” [2, с. 48]. Підкреслимо, що за допомогою власних українських підручників батьки навчили дітей грамоті. Молодші Косачі читали все, що можна було знайти придатного в українській літературі – народні казки, деякі переклади, твори для дорослих українською мовою. Всі улюблені книжки діти знали досконало. Тому й ігри, переважно, були пов'язані з тематикою історичних подій. Діти росли або в товаристві мами й бабуні, або під наглядом няні з волинського села. Петро Антонович та Ольга Петрівна свідомо вводили дітей в стихію розкішної волинської мови, у світ народної творчості, звичаїв та обрядів, тим самим лишаючи в серцях дітей на все життя безмежну любов до батьківщини, до її природи, мови, пісні.

Двері оселі завжди були відчинені для простого люду, інтереси якого захищав старший Косач. Юридичні клопоти Петра Антоновича за долю селян, просвітницькі заходи Ольги Петрівни, їхня громадська діяльність тільки поглибили авторитет родини у Новограді-Волинському [2, с. 49].

Варто зазначити, що пошуково-етнографічна робота Олени Пчілки (писала під псевдонімом – Олена Пчілка) на Поліссі завершується виходом у світ її першої величезної праці – “Український орнамент”, опрацьовувати яку допомагали Драгоманов та Антонович. Ольга Петрівна була прекрасною вихователкою і педагогом своїх дітей [2, с. 55].

Життя батьків інтересами українського народу, їх любов до Батьківщини, до рідної мови, їхня громадська, літературна, видавнича діяльність мали вплив на формування життєвого та творчого шляху Михайла, Лесі, Миколи, Ольги, Оксани, Ізидори. Видатних діячів українська культура отримала спадщину. Передусім, звичайно – Леся, чия творчість, зокрема драматургічна, підняла українську літературу до рівня європейської. Потім – Ольга Косач-Кривинюк – лікарка, літературознавець, видавець, укладачка ґрунтовної праці “Леся Українка: Хронологія життя і творчості” обсягом

близько тисячі сторінок; Оксана Косач-Шимановська – музикант, викладач французької мови; Микола Косач – учасник революційного руху, кандидат до польського Сейму; Ізидора Косач-Борисова – дипломований агроном, політв'язень сталінських концтаборів, на еміграції в США 1970 року видала книжку, яку підготувала сестра Ольга, “Леся Українка: Хронологія життя і творчості”. Окремо треба говорити про найстаршого сина Михайла, відомого в літературі під псевдонімом “Михайло Обачний”. Він займався також фотографуванням і етнографією. Викладав фізику та математику у тартуській жіночій гімназії. Зробив низку технічних винаходів, брав участь у роботі української громади в Тарту. Мріяв повернутися в Україну і, коли така нагода трапилась, перевівся до Харківського університету приват-доцентом кафедри фізики і метеорології. Михайло Косач фактично став засновником метеорологічної служби на Харківщині. Але нагла смерть від дизентерії на 35-му році життя перекреслила багато творчих намірів і стала трагедією для всієї родини Косачів [5, с. 22].

На формування світогляду Лесі Українки вплинули традиції і гуманні ідеали, які йшли від діда Якова Драгоманова, декабриста, і, особливо, його сина Михайла, маминого брата – історика, економіста, культуролога, фольклориста, літературознавця, публіциста, громадсько-політичного діяча, автора цілої низки досліджень із соціально-економічних, політичних, культурних проблем, з історії, зокрема українського народу та його національної культури. Життя і діяльність дядька справляли на Лесю велике враження, ще коли він неодноразово гостював у Новограді-Волинському. Михайло Петрович став найбільшим учителем поетеси. Вона завжди поривалася зустрітися з ним. Але дядько був змушений жити за кордоном, а Лесю від поїздки до нього утримувала недуга. Леся присвятила Михайлові Петровичу поетичний цикл “Сім струн” і поему “Роберт Брюс, король шотландський”. І лише навесні 1894 року поетесі пощастило відвідати родича, що мешкав у Болгарії. По смерті Михайла Петровича Леся Українка щоразу брала з собою в дорогу портрет дядька і грудочку землі з його могили.

Рід Косачів був відомим. Наприклад, Лесина тітка по батьку Олена Антонівна Косач також була прихильницею ідеї національної незалежності України від Російської імперії. І за участь у революційному русі не раз піддавалася арештам і засланням.

Терновим був материнський вінець Ольги Петрівни – саме через дітей вона зазнала і найбільше страждань. Про доньку Лесю писала “Вона плаче нишком від мене, а я від неї”. І вже зовсім розпачливо: “Тая заживо мерляя Леся приводить мене до такого тяжкого, холодного розпачу, що всі думки од мене одлітають...” [4, с. 5].

У 1903 році Олена Пчілка переживає смерть сина Михайла. 1 серпня 1913 року на її руках померла донька Леся. У цьому ж році поховала чоловіка...

Олена Пчілка – одна з перших українських жінок-видавців. Разом з Наталею Кобринською заснувала у Львові альманах жінок-письменниць “Перший вінок”, була редактором-видавцем журналу “Рідний край” з додатком “Молода Україна”. До речі, саме “Рідний край” благословив перші поетичні спроби Павла Тичини і Максима Рильського і водночас став причиною того, що письменницю звинувачували в усіх смертних гріхах, вдавалися до різних погроз. І все через те, що, бачте, посміла на сторінках свого тижневика порушити пекучі проблеми українсько-єврейських стосунків [3, с. 10].

Багато сил та енергії віддавала публікації творів своїх колег-письменників, а славнозвісні “Співомовки” Степана Руданського видала власним коштом.

Олена Пчілка – належить до родоначальників української дитячої літератури. Її перу належать численні поезії, казки, оповідання, ціла низка п’єс. Крім власних творів для дітей, вона перекладає і переспівує на українську твори Гете, Гайне, Гюго, Овідія, Пушкіна, Надсона, опрацьовує український дитячий фольклор.

Багатогранна діяльність Олени Пчілки була спрямована на розвиток української культури, передусім мови. Саме вона підписувала лист до міністра освіти в Петербург про дозвіл навчати дітей українською мовою. Ні інтенсивна робота, ні втрати рідних не знижували життєвого і творчого пошуку цієї жінки. Ось як етнограф Зелінський описував її портрет: “Дуже симпатичне обличчя без найменшої зморшки, чорні палкі очі та чорне, наче в ворона, волосся свідчило про її колишню вроду” [2, с. 30].

В одному із листів до друзів вона писала: “Я живу довго на світі. Пережила, можна сказати, стільки періодів нашої культури, і протягом тих пережитих часів знала так багато людей наших і чужих, що коли б я захотіла просто написати про всі взаємини свого життя, то вийшли б цілі томи” [5, с. 10].

Варто згадати і про період 20-х років XX століття. У 1920 році Ольга Петрівна Косач стає членом етнографічної комісії ВУАН, пізніше – членом-кореспондентом Академії наук у галузі суспільних наук. У періодиці подано цікавий факт, коли 1920 року під час святкування дня народження Тараса Шевченка у Гадяцькій гімназії Олена Пчілка огортає погруддя поета національним жовто-блакитним стягом. І коли розлючений комісар Крамаренко зірвав прапор, обурено скандує: “Ганьба Крамаренкові!”. Переповнений зал дружно підтримує її. За це її заарештовано в Гадячі, але не надовго, тому що авторитетною була постать відомої письменниці і громадської діячки, матері Лесі Українки. А осінньої ночі 1929 року інквізитори-чекісти “завітали” до Ольги Петрівни з “путівкою в каземати” у справі міфічної “Спілки визволення України”. Коли сказали: – “Адевайтесь, пайдьом с нами!”, лежача жінка спокійно відповіла: “Я сама не можу йти. Я

тепер ходжу, тільки як мене підтримують” [5, с. 15]. Гебісти не наполягали. А Ользі Петрівні лишилось недовго жити – померла 4 жовтня 1930 р.

Вісімдесятиоднолітню українську письменницю, громадську діячку, першу жінку – члена-кореспондента УАН Олену Пчілку без урочистостей, без промов поховали на Байковому цвинтарі поряд з чоловіком, відомим “старогромадівцем” Петром Косачем, сином, письменником і фізиком Михайлом, та донькою, Лесею Українкою.

З покоління в покоління, вшановучи пам’ять геніальної поетеси – Лесі Українки, український народ згадує, пам’ятає і низько схиляє голови перед прекрасною жінкою, матір’ю, педагогом, письменницею, борцем за майбуття України.

Література

1. Ставицький О.Ф. Леся Українка / О.Ф. Ставицький. – К. : Дніпро, 1970. – 124 с.
2. Леся Українка. Документи і матеріали. – К. : Наукова думка, 1971. – 204 с.
3. Леся Українка: Жизнь и творчество в документах, фотографиях, иллюстрациях : Альбом / Авт. сост. М.В. Гуць, Н.Л. Россошинская. – Киев : Рад. шк., 1986. – 287 с.
4. Леся Українка. Твори. – К. : Дніпро, 2000. – 632 с.
5. Спогади про Лесю Українку. – К. : Дніпро, 1971. – 120 с.

Олійник В. В.,

старший викладач ХІ МАУП

Кошелюк Н. В.,

студентка гр. КП-12 ЕПК при ХІ МАУП

Леся Українка – геніальна донька українського народу

До митців, що пережили свій час і їхні твори збагатили скарбницю духовної культури, належить Леся Українка. Їм’я поетеси овіяне особливою всенародною любов’ю. Це була людина виняткової мужності і принциповості, духовної краси і мистецького обдарування. Великий поет України і жінка з трагічною долею, вона ввійшла в свідомість поколінь як символ незламності і боротьби.

За вікном зима. Ось у таку пору, 25 лютого 1871 року в Новограді-Волинському народилася Леся Українка (Лариса Петрівна Косач). Зростала вона в інтелігентній сім’ї, яка мала давні волелюбні традиції. Лесин дід по матері, Яків Драгоманов, був декабристом, а дядько, Михайло Драгоманов був відомим публіцистом, істориком, громадським діячем. Мати – відома письменниця Олена Пчілка. Батько – юрист, людина прогресивних поглядів. У сім’ї виховувалося шестеро дітей – Михайло, Леся, Ольга, Оксана, Микола, Зидора, яких єднала не тільки велика любов, а й дружба, спільні духовні

інтереси. Родина Косачів приятелювала з Миколою Лисенком, Михайлом Старицьким. Таке оточення позитивно вплинуло на формування допитливої вольової натури Лесі, сприяло духовному збагаченню. Виростала Леся гордою, волелюбною [4, с. 10].

Леся змалку була незвичайною дитиною. Вона вигадувала такі ігри, від яких ходором ходив увесь дім. У 4 роки вона вже зовсім вправно читала. Була від природи дуже музикальна, любила співати й танцювати, швидко освоїла фортепіано. Дуже любила бувати на ярмарках, святах. Одного січневого дня 1883 року Леся разом із подругою сходила на берег річки Стир у Луцьку (тоді родина мешкала в цьому місті) подивитися на святкування Водохреща. Було гарно, урочисто, світло. Дівчинка не встежила, як у розпалі свята промочила ноги, набравши у валянки крижаної води. Наслідок – дуже застудилася. Скоро по тому у неї почала боліти права нога, потім рука, і вона часто гірко плакала від болю [4, с. 52].

Леся жодного дня не сиділа за шкільною партою, не відповідала біля дошки, не бігала з ровесниками гучними коридорами. Вчителями її були батько і мати, книги і життя. Зазначимо, що для своїх молодших сестер у дев'ятнадцятирічному віці Леся написала підручник “Давня історія східних народів”.

Йшов час, жорстокий час по відношенню до неї. Вона змушена відмовитися від гри на фортепіано, від малювання. Від хвороби її відволікали хвилини поетичного натхнення, книги і природа. Коли дівчинці було 13 років, у неї назбиралося вже кілька віршів, і мати, порадившись із дочкою., добирає їй псевдонім Українка. Відтоді і пішли по всьому світу прекрасні поезії, підписані цим гордим, ніжним і красивим ім'ям – Леся Українка. Чому Українка? Та тому, що це було своєрідним викликом існуючим порядкам, утвердженням права на функціонування рідної мови.

Оптимізмом віє від її поезії, жагою до життя. Тоді Леся була ще не певна, що своїм словом зробить подвиг незрівнянно вищий, ніж могла б досягти практичною діяльністю.

Лесина хвороба – туберкульоз кісток – прогресувала. Лікарі порадили поїхати на лікування до моря. Одеса, Крим, Чорне море... Коли поетеса побачила море вперше, була приголомшена таким видовищем. Тут народився цикл ліричних віршів “Подорож до моря”. Але де б не була поетеса, завжди тужила за рідним краєм, у думках її зринав образ України.

До тебе, Україно, наша бездольна мати,
Струна моя перша озветься,
І буде струна урочисто і тихо лунати.
І пісня від серця полетить [3, с. 116].

Не дивлячись на тяжку долю (витримала кілька операцій, доводилося ходити в гіпсі, зі спеціальним апаратом, на милицях, що завдавало нестерпних мук), Леся прагнула активної участі у громадському житті. Проявляла інтерес до різних галузей знань, знала багато мов (болгарську, іспанську, латинську,

давньогрецьку, італійську, польську, німецьку, англійську, французьку), робила чисельні переклади. Великою пристрасстю віяло від її поезій.

На дорозі свого нелегкого мандрівного життя Леся Українка зустріла у липні 1897 р. в Криму (куди приїхала на лікування) надзвичайну людину – Сергія Мержинського – людину освічену, ніжну. Дружба з Мержинським принесла їй оптимізм, але одночасно і відчай, бо бачила, що її хворого друга чекає трагічний кінець. Тяжка недуга – туберкульоз легень – прикувала Мержинського до ліжка. Він помирає у далекому Мінську. Знала про це Леся, але в своїх листах жодним словом не виявила цього. Їх поєднала чуйність до всього прекрасного, гармонія і краса душ, спільна праця, мрії, навіть хвороба.

Ось як вона писала в одному з листів до Сергія Мержинського: “...Мій друже, любий мій друже! Я бачила тебе і раніше, але не так прозоро, а тепер я іду до тебе, як сплакана дитина іде в обійми того, хто її жалує” [2, с. 8].

Коли Сергій Мержинський почував себе вже зовсім погано, Леся Українка поїхала до нього в Мінськ. Сама нездорова, ледве поправивши своє хитке здоров’я, після операції в Берліні, вона всупереч волі батьків перебуває у Мінську, щоб у найважчий час бути біля “дорогого Друга”. Страшні часи і дні чекання кінця... Рятувала робота. Біля постелі Мержинського Леся писала. З цього полум’я горя і нерозділеної любові вона винесла одну з найкращих своїх драм – “Одержима”. Пізніше вона скаже про цю свою роботу: “Визнаю, що я писала в таку ніч, після якої, вірно, довго буду жити, якщо вже тоді жива залишилася. Якби мене хто-небудь запитав як я з усього цього жива вийшла, я б могла відповісти – Я створила з цього драму”. Але і не тільки драму. Цикл її кращих ліричних віршів 1898 – 1900 рр. присвячений Сергію Мержинському. Він був опублікований тільки після смерті поетеси [2, с. 9].

У тридцять шість років, вона знову полюбила. Людину, що на її почуття відповідала не менш щирою і глибокою прихильністю – Климента Квітку, ученого музикознавця-фольклориста, збирача народних переказів і пісень. Мати Лесі була проти усіляких відносин дочки “з якимсь жебраком”, як вона презирливо називала Климента – людину м’яку за характером, замкнуту, соромливу, що пережила в дитинстві глибоку особисту драму – він ріс у прийомній родині. Але Квітка так жагуче прив’язався до тоненької, хворої жінки з великими сумними очима, яка розуміє його з півслова, що навідріз відмовився її залишити. І, незважаючи на весь гнів і похмурі прогнози майбутнього молодих, Ольга Петрівна змушена погодитися на шлюб дочки. Але продовжувала отруювати її життя листами, у яких намагалася всіляко опорочити Климента, називаючи його “безчесною людиною, що одружується з грошима в Косачів-Драгоманових” [2, с. 10; 1, с. 34]. Тут її вже важко було виправдати і зрозуміти. Материнські ревності, як і любов, – це глибокий вир.

Молоді вирішили відмовитися від допомоги батьків. Усі гроші, необхідні на лікування важкохворої дружини Климент заробляв сам. Продавали усе, що можна було продати: речі, кухонне начиння. Дорожили тільки бібліотекою.

Останні десять років свого життя Леся Українка жила в Україні найздами. Більше – на Кавказі, в Криму, Італії, Єгипті. Вологий клімат Колодяжного, Зеленого Гаю, Києва, де вона перебувала короткий час, шкодили її здоров'ю. З кожним роком сили падали. Проте, незважаючи ні на що, була напружена письменницька праця – поетична творчість, переклади, випробування себе в різних жанрах.

1 серпня 1913 року в м. Сурамі (Грузія) спинилося гаряче серце Лесі Українки. Тіло її перевезли до Києва і поховали на Байковому кладовищі. Вічність ще більше висвітила велич геніальної доньки України.

Леся Українка – неповторна. Її життя - це подвиг митця, один з тих подвигів, що підносять людину в очах сучасників, роблять її зіркою в очах нащадків. Хіба жила на світі ще така жінка, в серці якої поєдналися б така мужність, така геніальність, такий вогонь і розум, така пристрасна любов і відданість народові та Батьківщині? Ні, другої такої на світі не було!

Література

1. Демчук Л. Р. “Довго щирими сими словами до людей промовлятиму я...” / Л. Р. Демчук // Позакласний час. – 2002. - № 1 - 2. – С. 34 – 36.
2. Леся Українка. Горить моє серце / Передм. Т. Сергійчука. – К. : ВАН Вид-во “Київська правда”, 2004. – 464 с.
3. Леся Українка. Твори. – К. : Дніпро, 2000. – 632 с.
4. Спогади про Лесю Українку. – К. : Дніпро, 1971. – 120 с.

Олійник В. В.,

старший викладач ХІ МАУП

Мацєсєва І. В.,

студентка гр. КП-11 ЕПК при ХІ МАУП

Першодруки Лесі Українки

Леся Українка по природі була дуже скромною людиною і свої ліричні вірші для публікацій відбирала особливо ретельно. Багато чого з написаного за її життя так і не побачило світ. В її чудових драмах і поемах ми бачимо найяскравіші відблиски – відгомін жагучої, поетичної натури, здатної на глибоке, самовіддане почуття.

Варто зазначити, що свій перший вір “Надія” вона написала в дев’ять років і присвятила своїй тітці, засланий до Сибіру.

Коротко розглянемо історію видання всіх прижиттєвих збірок поетеси. Творчий шлях письменниці почався 1884 р., коли на сторінках львівського журналу “Зоря” було опубліковано перші її вірші “Конвалія” та “Сафо” за підписом “Леся Українка”. Починаючи з 1887 р. в українських альманахах та збірниках це ім’я зустрічається вже постійно [3, с. 2].

За сім років, що минули від часу перших поезій Лесі Українки, в українській періодичній пресі побачило світ чимало її віршів, а багато написаного лежало ще в рукописах. Матеріалу на першу збірку було досить. По дорозі до Відня в січні 1891 р. Леся Українка з матір'ю на кілька днів зупинились у Львові. Тут відбулася перша її зустріч з Франком. Як згадувала в “Автобіографії” Олена Пчілка, “просив він дозволу видрукувати збірку Лесиних поезій і дістали від нас на це згоду” [1, с. 62]. Та практично питання про видання збірки розв’язалося трохи пізніше, оскільки лікування у Відні і стан здоров’я не дозволяли поетесі одразу взятись до підготовки книжки.

У першій половині березня 1893 р. збірка поезій Лесі Українки вийшла з друку. На титульній сторінці книжки стояла дата 1892 – це планований час виходу збірки, а на обкладинці – 1893 р. (фактичний вихід збірки в світ). Коштувала вона 60 крейцерів – це шістьдесят центів) [1, с. 63]. Зауважимо, що виданням збірки займалася мати – Олена Пчілка.

Збірка “На крилах пісень” була надрукована у Львові, складається з 69 поезій та трьох поем і охоплює, за незначними винятками, всі друковані на той час твори Лесі Українки. Розділена вона авторкою на дві частини. Вірші розташовано без врахування хронології їхнього написання чи публікації. Дане видання, здійснене за безпосередньою участю авторки, є одним з авторитетних джерел тексту раннях творів Лесі Українки.

Підкреслимо, що дістати на Україні закордонне видання було нелегко, завдячуючи таким царським директивам, як Валуєвський циркуляр і Емський указ про заборону української мови, видань українською мовою і ввезення книг на територію імперії, які видавались за кордоном на малоросійській мові. Тому її збірку було заборонено царською цензурою. У 1893 році примірників збірки, висланих їй зі Львова, вона так і не одержала. Свою книжку авторка вперше взяла в руки лише на початку червня 1894 р., коли по дорозі до Болгарії зупинилася на короткий час у Львові, щоб зустрітись з галицькими друзями-письменниками.

Відстань у шість років відділяє збірку Лесі Українки “На крилах пісень” від наступної збірки творів “Думи і мрії”, що вийшла друком теж у Львові у жовтні 1899 р. Про вихід книжки першим повідомив “Літературно-науковий вісник” у широкій бібліографічній замітці з викладом змісту книжки [1, с. 84].

На відміну від першої збірки, що майже повністю складалася з віршів, опублікованих у тогочасній періодиці, збірка “Думи і мрії” наполовину складалася з першодруків. До збірки увійшли дві поеми “Давня казка” і “Роберт Брюс, король шотландський” та 47 ліричних творів, з яких 25 надруковано у збірці вперше [1, с. 85].

Яка ж історія друку збірки “Думи і мрії”? Якщо справами видання першої збірки оригінальних поезій Лесі Українки займалася в основному Олена Пчілка, то другу збірку Леся Українка видавала вже самостійно. На початку січня 1899 р. Леся виїхала до Берліна. На початку лютого її оперували, після чого вона три місяці була прикута до ліжка. Лише на початку квітня вона

змогла вставати з ліжка і потроху працювати. На цей час з пропозицією укласти нову збірку до неї звернулося львівське видавництво “Українсько-руська видавнича спілка”, що брало на себе видання книжки [3, с. 2].

Робота над укладанням збірки йшла, так би мовити, на два фронти: друковані речі переписувались у Львові, одночасно Леся Українка готувала до друку, переписувала чимало нових, ще не публікованих творів, що вже або були написані на цей час, або саме завершувались авторкою. Знову ж таки стан здоров’я не дозволяв поетесі працювати інтенсивно. Про це вона пише Ользі Кобилянській 20 травня 1899 р. – “Оце з тяжкою бідою берусь переписувати свої “пісні” для нового видання, та й робота ся йде як з каміння” [4, с. 21]. Збірка вийшла з друку 1899 р.

Третя поетична збірка Лесі Українки “Відгуки” вийшла в світ 1902 р. у Чернівцях. Які ж обставини видання цієї збірки? Під час перебування поетеси в Чернівцях (червень 1901 р.), громадський діяч В. Сімович від імені студентського товариства “Молода Україна” попросив Лесю Українку видати збірку її нових поезій, з умовою, що всі видавничі клопоти і видатки бере на себе товариство. Поетеса погодилась.

У грудні 1901 року, від’їжджаючи до Італії на лікування, Леся Українка турбується про долю збірки. 27 листопада 1901 року вона пише Ользі Кобилянській: “Поручаю свої вірші “Відгуки” опіці божій, коли вже сама мушу вступитись, тільки все ж прошу не випускати їх з друкарні, поки не перегляну готового примірника, аби в разі потреби можна було додати спис “друкарських помилок”, се, я знаю, нікому, крім автора, користі не дає, але нехай мені буде хоч тая потіха” [4, с. 20].

Перебуваючи на лікуванні у Сан-Ремо, Леся Українка постійно писала Ользі Кобилянській і цікавилась долею збірки. Наприклад, у новорічному листі до подруги (20 грудня 1901 року, і 1 та 2 січня 1902 року) вона питала: “А що там чийсь “Відгуки”, чи відгукнулись?”.

У середині квітня 1902 року збірка “Відгуки” вже вийшла з друку. В газеті “Діло” від 13 квітня з’явилася замітка про вихід у світ у Чернівцях нової збірки віршів Лесі Українки [2, с. 112].

В далекому Сан-Ремо Леся Українка прочитала це повідомлення і 2 травня 1902 року писала Ользі Кобилянській: “Хтось читав у “Ділі”, що “Відгуки” вийшли?” [4, с. 23].

Слід зазначити, що окрім цих поетичних збірок, Леся Українка написала ще 115 віршів, які не ввійшли до складу збірок. Вони лише частково були надруковані за життя поетеси. Серед віршів, які сама Леся Українка не віддавала до друку, були твори гострого політичного звучання, а також твори, в яких відбилися її особисті переживання.

Отже, поетична творчість Лесі Українки, на нашу думку, є дорогоцінним скарбом у культурній спадщині людства.

Література

1. Колесник П. Леся Українка і українська поезія початку ХХ ст. / П. Колесник // Леся Українка. Публікації. – К. : Наукова думка, 2005. – 261 с.
2. Леся Українка. Документи і матеріали. – К. : Наукова думка, 1971. – 204 с.
3. Леся Українка. На крилах пісень: Поезії / Передм. Д. В. Павличка. – К. : Веселка, 2004. – 128 с.
4. Моклиця М. В. Леся Українка і Ольга Кобилянська: дві грані модернізму / М. В. Моклиця // Леся Українка і сучасність. – Луцьк, 2003. – 244 с.

Олійник В. В.,

старший викладач ХІ МАУП

Кірнос А. В.,

студент гр. КП-11 ЕПК при ХІ МАУП

Мала батьківщина Лесі Українки – село Колодяжне Волинської області

В одному з чарівних куточків Волинського Полісся знаходиться село Колодяжне. Ніби нічим не відрізняється від інших сіл Волині, але на весь світ стало воно відомим завдяки Лесі Українці та Олені Пчілці, родині Косачів, які жили й творили тут.

Як свідчать документи, батько Лесі Петро Косач восени 1868 р. придбав у Колодяжному невелику земельну ділянку. Живучи в Луцьку, навесні 1879 року він розпочав у Колодяжному планову забудову, власне, будівництво того дому, що звався в родині “великим”, згодом “старим”, а в селі люди називали його палацом [2, с. 55].

1882 р. будівництво було закінчено і родина – батько, мати, Михайло, Леся і Ольга – переїхала до села Колодяжного. Менші діти – Оксана, Микола, Ізидора народилися в селі. Сім’я збільшувалася, діти підросли і 1890 р. побудували на садибі Лесин білий будиночок. Щоб було просторіше, батько збудував флігель для старших дітей. І в ньому жили Леся і Ольга. У флігелі кімнати були світлі, високі, сухі, саме такі, що дуже потрібні для Лесі. Веранда була велика, колони витесані із стовбурів берез. При сонці чи в місячну ніч будиночок ніби світився своїми білими стінами, (тому й називали його білим), на даху веранди планували для Лесі солярій [1, с. 14; 2, с. 56].

Рожева кімната була не тільки спальнею, а й робочим кабінетом Лесі Українки. Поетеса в листах до М. Драгоманова писала: “Почуваю себе як не може бути. Тут, окрім писання, живе діло, милі для мене люди, тут не буваю зайвою на світі” [1, с. 14].

У робочому кабінеті перед вікнами стояв письмовий стіл, на якому копії її рукописів, письмове приладдя, настільна лампа, ваза для квітів, дві поштові листівки, секретки, чашечка. Біля столу два крісла, обтягнуті червоним оксамитом. Праворуч – етажерка, на полицях якої – твори Гейне, Байрона,

Гюго, Шекспіра, примірники журналів “Киевская старина” та “Літературно-наукового вісника”, праці з історії та філософії [1, с. 14].

На верхній полиці етажерки в акуратних рамочках було фото сестер Лесі – Ольги та Оксани. Над етажеркою, в рушнику, в овальній рамочці чорного кольору фото дядька Лесі Михайла Драгоманова. Ліворуч від дверей – ліжка з червоного дерева, застелене білим покривалом, на ліжку гаптований рушник. У кутку столик з великим овальним дзеркалом. На столику намисто, стрічки.

Блакитна кімната – вітальня з чотирма вікнами, більша за розмірами від рожевої. Ліворуч – коминок, біля якого Леся писала, відпочивала. Велику частину кімнати займав рояль. Сестра Ольга згадувала, “що Леся страшно любила музику, була до неї дуже здатна, здатна навіть до композиторства, бо часто грала свої власні дуже хороші імпровізації-композиції” [1, с. 14].

Дім Косачів у Колодяжному був своєрідним волинським університетом. Тут збирався цвіт української інтелігенції. Велися літературні розмови, співались українські пісні, лунала музика.

1896 р. було розпочато спорудження сірого будинку, вікна, двері і віконниці якого пофарбовані в сірий колір, від чого й пішла його назва. Будинок мав три кімнати, кухню, дві веранди. Велика простора кімната - вітальня Косачів. Побудована за проектом Олени Пчілки, зі сценою на великому підвищенні. Інша кімната була – це робочий кабінет Петра Косача. Третя кімната служила родині Косачів за спальню. Косачі дуже любили Колодяжне і в листах мимоволі висловлювали свої почуття: “Колодяжне – це власне “дома”, а решта, то це все так собі – між іншим” [1, с. 14].

Щороку відзначались у родині роковини Т. Г. Шевченка. Про одне з таких свят няня Лесі в Колодяжному згадувала: “Стіл великий такий, страви різні, гарні на ньому... Посідаємо навколо, а Леся біля портрета Тараса. Поставлять його так в кінці столу, рушниками прикрасять. Сама Леся той рушник вишивала для Шевченка. Дві свічки горять. Та гарно ж так читала” [1, с. 14].

Перші роки, проведені Лесею Українкою в селі, серед чудесної волинської природи, дали їй можливість вивчити життя і побут тодішнього села. Життя в селі і міцна дружба з сільською дітворою допомогли Лесі Українці вже в дитячі і юні роки ознайомитися з народною творчістю, поетичним і музичним українським фольклором. Їй не раз доводилося слухати історичні і побутові, героїчні і ліричні пісні трудолюбивого і талановитого українського народу, прекрасні народні оповідання, легенди і казки, які співали і розповідали їй сільські подруги. З тих пір Леся Українка на все життя глибоко полюбила українську народну творчість.

Леся Українка в Колодяжному розпочала і написала близько вісімдесяти літературних творів. Вона записала пісенну частину свята Івана Купала, щедрівки, колядки, обрядові пісні, повір'я, казки. Із Колодяжного поетеса давала брату Михайлу настанови щодо створення бібліотеки кращих творів

світової літератури українською мовою і запропонувала орієнтований список перекладів понад сімдесяти письменників. Відповідно до порад і за джерелами, які прислав Михайло Драгоманов, Леся 1890 році уклала курс “Стародавньої історії східних народів”, і перша збірка поезій поетеси остаточно готувалася до друку в Колодяжному. Саме тут працювала вона над її композицією.

Живучи в селі Колодяжному, Леся Українка, як розповідала її няня Варвара Дмитрук, добре знала місцевих селян і мала з ним дружні стосунки. “Дуже любила Леся наших людей, – говорила Варвара Дмитрук. – Іде селом – з кожним привітається, розпитає, поговорить. Що кому болить, про кожного пам’ятала” [2, с. 94].

У лютому 1907 р. Леся востаннє побувала в селі. З того часу вона не могла через різке погіршення стану здоров’я та особисті обставини бути на Волині, але чужина завжди викликала велику тугу за рідним краєм, серцем вона і рвалася на батьківщину, найрідніший край – Волинь.

Слід зазначити, що ще за життя Петра Антоновича Косача постало питання про продаж маєтку в Колодяжному. Діти боляче реагували на цей намір батьків, особливо Леся. З цього приводу поетеса писала брату Михайлу 21 березня 1899 р. з Берліна: “Властиве, я думаю, що Колодяжне не продане, твоя і мамина телеграми мусили мати якийсь вплив. Нарешті, плакати завжди буде час. Плакати зовсім не треба. Сьогодні отримала листа, що Колодяжне не продане, дякуючи телеграмам” [3, с. 15]. У 1903 році в Колодяжному оселився Микола Косач з дружиною Наталією Дробиш. Право на успадкування садиби після смерті батька належало Ользі, Оксані, Ісидорі, Миколі.

Яка ж історія існування цієї садиби? У 1912 р. Микола Косач продав землю та “сірий” будинок. Новий господар у “сірому” будинку відкрив школу для сільських дітей, але згодом продав його в 1932 році. На початку 50-х років останній власник розібрав “сірий” будинок і переніс його в інше місце. Пізніше на місці будинку за кошти держави збудували копію його, з червня 1955 р. до грудня 1960 р. у “сірому” будинку містилася Ковельська районна дитяча бібліотека. Після тривалих робіт у травні 1963 року відкрито розширену літературну експозицію. Водночас у “білому будинку” зроблено першу спробу відтворити прижиттєвий вигляд інтер’єрів рожевої та блакитної кімнат. “Білий” Лесин будинок витерпів всі лихоліття. Доля “великого” будинку ще трагічніша. У 1943 році німці розібрали його і на десяти підводах вивезли. В 1970-ті роки було відновлено усі будинки на території садиби [3, с. 15].

Музей Лесі Українки в Колодяжному дає можливість зрозуміти велич поетеси, внесок всієї родини в національну культуру та вплив на наступні покоління і відродження України, бо приклад того життя гідний наслідування в усі часи, а спадщина, яку залишила після себе родина Косачів, свідчить, що волинський край був тим цілющим джерелом, з якого вони черпали насагу.

Література

1. Комзюк В. Музей Лесі Українки в Колодяжному / В. Комзюк // Українська мова та література. – 2001. – № 6. – С. 14.
2. Леся Українка. Документи і матеріали. – К. : Наукова думка, 1971. – 204 с.
3. Овчарук М. Давня правдива панська оселя / М. Овчарук // Українська мова та література. – 2001. – № 6. – С. 15.

Олійник В. В.,

старший викладач ХІ МАУП

Кушнір Ю. В.,

студентка гр. КП-11 ЕПК при ХІ МАУП

“Лісова пісня” Лесі Українки – гімн красі рідного Полісся, шедевр нової драматургії

Творчість Лесі Українки дійсно унікальна. І перлиною цієї творчості, вважаємо, є її безсмертна “Лісова пісня”. Цим твором зачитуються різного віку особистості – школярі, молодь і дорослі. Леся Українка залишила нам свою поетичну душу, яка невмирущим вогнем зігрівас людські серця.

Найвидатніший твір поетеси, вершина її поетичної майстерності – це драма-феєрія “Лісова пісня”. Українська літературна критика 20–30-х років ХХ століття дає дуже високу оцінку цьому творові. Наприклад, І. Якубовський писав: “Це є шедевр серед шедеврів Лесиної творчості, є те найвище творче досягнення, що його вона встигла дійти. Все що складало людську та поетичну індивідуальність Лесі Українки, всі впливи життєвого оточення, найбільш глибокі й міцні, все, що становило собою щось виняткове, щось видатне в цій смутній жінці, все її глибоко-органічне світовідчуття – відбилося в “Лісовій пісні” [4, с. 9]. Поет і перекладач, учений і педагог Михайло Драй-Хмара в своїй монографії про Лесю Українку зазначав: “Лісова пісня” – твір автобіографічний в найвищому розумінні цього слова: в ньому відбилося духовне життя Лесі Українки, її інтелект, глибока ніжність її психіки, – сильний поетичний порив, весь лабіринт її душі, життя й думок” [4, с. 10]. Високу оцінку цьому твору дав видатний поет, перекладач, критик і літературознавець Микола Зеров. Він писав, що “Лісова пісня” Лесі Українки досягла найвищої точки, до якої коли-небудь доходила українська драма [3, с. 16].

Така загальна однастайна й дуже висока оцінка “Лісової пісні” Лесі Українки. Цей твір Леся Українка написала в Кутаїсі (на Кавказі) літом 1911 року за чотири дні. Сама поетеса з’ясовує генезу “Лісової пісні” в листі до матері: “Мені здається, – розповідає Леся, – що я просто згадала наші ліси та затужила за ними. А то ще я й здавна тую мавку “в умі держала”, ще аж із того часу, як ти в Жабориці мені щось про мавок розказувала, як ми йшли якимсь лісом з маленькими, але дуже рясними деревами” [1, с. 28]. Туга за рідними

волинськими лісами, дитячі спомини про самоту місячної ночі, перекази матері про мавок, давній, ще з дитячих років виплеканий інтерес до української народної поезії, народних звичаїв, повір'їв, до української народної пісні, гаряча любов до рідної природи і до рідного народу – все це створило ґрунт, що на ньому виросла “Лісова пісня”.

Підкреслимо, що в основу драми взято вселюдську вічну проблему – людина і природа. Між людиною і природою нема гармонії. В природі є краса і воля. В людському житті, натомість, панує воля і журба, людина відійшла від природи і утворила свій світ – нудний, убогий, безкрилий і дріб'язковий. Уособленням природи, її символом є Мавка. Вона дочка лісу, вона символ волі і вільного, глибокого й ніжного кохання, щирого й безпосереднього, як сама природа. Лісовик, що звук волю шанувати, казав Мавці, щоб вона минала людські стежки

Бо там не ходить воля, там жура.
Тягар свій носить. Обминай їх, доню,
Раз тільки ступиш, і пропала воля! [4, с. 10]

Мавка не послухала поради Лісовика, спустилася на людські стежки, втратила найцінніше – волю і загинула. Що ж її спонукало покинути вільне лісове життя і піти до людей? Чарівна музика Лукашевої сопілки привела Мавку на людські стежки. У звуках пісні людина і природа знаходять для себе спільну мову. Музика, пісня викликали в Мавці нові, раніше їй невідомі настрої: тугу, сльози, свідомість своєї самоти. Мавку захопила музика людської душі, те в Лукашеві, чого й він сам в собі не розумів, про що “душа співає голосом сопілки”. З пісні виросло кохання. Пісня дала Мавці душу, пісня викликала в неї почуття кохання. “Ти душу дав мені, як гострий ніж дає вербовій гілці голос”, – каже Мавка Лукашеві. Мавка полюбила Лукаша всією силою свого щирого, гарячого серця, не чекаючи ніякої натомість “застави” [3, с. 18].

Але щастя тривало не довго. Лукаш доти був щасливий, доки жив тим, про що душа його співала “виразно щиро голосом сопілки”. Коли ж він, підпавши впливу матері, з верховин високої поезії, ідеального кохання і високого мистецтва спустився додолу на самий низ грубого, вульгарного матеріалістичного життя, коли він загруз в багні прозаїчного нудного життя, – він тоді втратив спокій, радість, – він втратив людську подобу і став вовкулаком, божевільним. Чисті душі Мавки і Лукаша, їх чисте, вільне кохання розбила жорстока прозаїчна дійсність. Як зазначав Драй-Хмара, “в драмі-феєрії “Лісова пісня” змальовано трагедію високої душі, що заблудилась серед болота буденного життя” [2, с. 24].

Мавка зрадила саму себе. Вона “покинула високе верховіття і низько на дрібні стежки спустилась”. Задля кохання вона пішла з рідного лісу, втратила волю, вона зробилася подібною до служниці, до жебрачки, “що працює гіркою окрайчик щастя хотіла заробити й не змогла”. Задля кохання вона скинула з себе святкові шати лісової царівни і вдяглася в убрання жебрачки. Як зазначав

вчений В. Петрів, “В шматті жебрачки Мавка пишно величніша, ніж в багряному убранні царівни. Ніщо не може принизити ту, що покохала” [1, с. 29]. Заклята Килиною Мавка перетворилася на вербу з сухим листом та плакучим гіллям. Пізно зрозумів свою помилку Лукаш, пізно відштовхнув від себе Килину, щоб хоч на мить зазнати знову щастя з коханою Мавкою. Невблаганний час в образі сивої зими засипає його снігом: “Лукаш сидить сам, прихилившись до берези, з сопілкою в руках, очі йому заплющені, на устах застиг щасливий усміх. Він сидить без руху, сніг шапкою наліг йому на голову, запорошив усю постать і падає, падає без кінця” [1, с. 30].

Так закінчується “Лісова пісня” – сумна, глибоко трагічна драма-феєрія. У Лукаша був дар, красу і вартість якого розуміла тільки Мавка. Лукаш зрадив не тільки Мавку, своє кохання, але й самого себе, свій дар, свою творчість, мистецтво.

Отже, в “Лісовій пісні” Леся Українка з великою мистецькою силою показала конфлікт між високим ідеалом і прозаїчною дріб’язковою дійсністю, а саме змалювала трагедію високої душі, що загрузла в болоті буденного життя; втілила з нечуваною ліричною силою свою мрію про краще людське життя і показала безсмертя подвигу справжньої великої любові.

Література

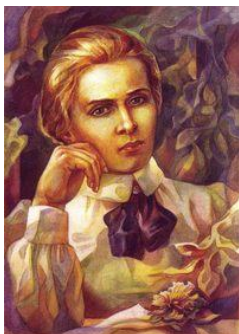
1. Мороз Л. Традиції української класики у творчості Лесі Українки (стан і напрям досліджень) / Л. Мороз // Слово і час. – 2001. – № 2. – С. 28 – 34.
2. Плітка В. Образ Калини з погляду екзистенціальних проблем життя (“Лісова пісня” Лесі Українки) / В. Плітка // Слово і час. – 2005. – № 8. – С. 20 – 25.
3. Скупейко Л. Форми художнього часу в “Лісовій пісні” Лесі Українки / Л. Скупейко // Слово і час. – 2005. – № 8. – С. 16 – 20.
4. Туган О. Міфопоетична семантика зооморфних образів у художній системі Лесі Українки / О. Туган // Слово і час. – 2005. – № 8. – С. 9 – 15.

Олійник В. В.,

старший викладач ХІ МАУП

Яремчук Т. А.,

студентка гр. КП-11 ЕПК при ХІ МАУП

Леся Українка і сучасність

Багата і розмаїта літературна спадщина Лесі Українки є невіддільною складовою української літератури і культури. Її ім’я відоме серед імен славних митців світу, а геніальні твори служать людству, водночас славлячи Україну.

Поетичний світ, створений Лесею Українкою, – глибокий за змістом, багатий за формою, насичений

образністю, щедрий за мовою, неповторний за своєю художньою суттю. Художній світ Лесі Українки споріднений із творіннями її попередників в українській літературі і з фольклором. Він повернутий обличчям до світової, зокрема, європейської літератури. У всьому цьому – її геніальних творах, її творчому й життєвому подвигу – могутність і вічність Лесі Українки, як людини, поета і борця.

Мало хто знає, що Леся Українка останні десять днів свого життя прожила в Грузії в містечку Сурамі. Коли серце Лесі Українки зупинилося, біля неї були мати і сестри – Ольга Петрівна Косач-Кривинюк та Ізидора Петрівна Косач-Борисова. Похорон поетеси відбувся 26 липня за старим стилем у Києві на старому Байковому цвинтарі. Похоронна процесія йшла від будинку, де родина Косачів проживала (1900 – 1909 рр.). Нині в цьому будинку знаходиться музей Лесі Українки [3, с. 42].

Ці сумні події сталися майже сто років тому.

Поетеса відома в усьому світі, її твори перекладені на багато мов, їй поставлені пам'ятники в багатьох місцях Земної кулі. Перший пам'ятник встановлено Лесі Українці у 1952 році там, де вона померла – в Сурамі. Автор його художника, скульптор, грузинка Тамара Абакалія, яка була знайома з Лесею Українкою [1, с. 40].

Пам'ятник поетесі є і в Канаді, а в Бразилії – у місті Сан-Пауло – є вулиця Лесі Українки. На батьківщині Лариси Косач постаменти їй зведено в Києві, Луцьку, Колодяжному і, звичайно, в Новоград-Волинському (Звягелі), де Леся Українка народилася. У вищезгаданих містах знаходяться також і меморіальні музеї Лесі Українки.

Музей у Новоград-Волинському розташований в тому будиночку майже на самому березі річки Случ, де народилася Лариса Косач. У 1999 році відкрили ще музей родини Косачів-Драгоманових. Щоліта в Новоград-Волинському проводиться міжнародний фестиваль народного мистецтва “Лесині джерела”. Першого серпня згадують Лесю Українку в день її смерті.

Є також музей Лесі Українки в селі Колодяжному. Про перше серпня як день смерті Лесі Українки згадують і в Києві працівники музею і громадськість міста – відвідують могилу Лесі Українки. Її могила лежить між могилами старшого брата Михайла і батька Петра Косача. У 1930 році біля них поховали Олену Пчілку, Ольгу Петрівну Косач-Драгоманову [4, с. 39].

Про неї знає увесь світ, а у космосі є маленька планета, що носить ім'я “Леся”. Навіть названо бузок на ім'я “Леся” [1, с. 41].

У своєму житті Леся Українка побувала в багатьох країнах світу, сподівалася, що видужає, шукала такої можливості і в Єгипті. В останні три роки свого короткого життя (42 роки) кілька разів з перервами була в Єгипті, полюбила цю країну, написала цикл віршів “Весна в Єгипті”. Товариство української культури в Угорщині багато років турбувалося про встановлення меморіальної дошки Лесі Українці на єгипетській землі. Цю ідею подала угорська дослідниця творчості Лесі Українки Єва Грігаші – перекладачка

творів Лесі Українки на угорську мову. Мрія Єви здійснилася у 2002 році. Пам'ятна дошка Лесі Українці стоїть в Єгипті у місті Александрії у знаменитій Олександрійській бібліотеці, можна сказати майже у центрі світової культури [2, с. 26].

Зазначимо, що в радянські часи відбувалося пошанування Лесі Українки як на державному рівні урочистими промовами, зібраннями, так і в навчальних закладах урочистими літературними ранками з читанням і декламуванням віршів, співанням пісень. До таких вшанувань державою було видано значним тиражем марки, ювілейні монети із зображенням видатної поетеси.

З часів незалежності вшанування пам'яті видатної поетеси відбувається більш величніше – літературними читаннями, театралізацією творів, та іншими заходами.

Шануймо її пам'ять, як святощі. Літературна спадщина великої дочки України є невід'ємною, обсяговою і потужною частиною духовної скарбниці нашого народу.

Література

1. Мах П. Лесин Дивосвіт / П. Мах // Вітчизна. – 1996. – № 3 – 4. – С. 40 – 41.
2. Мірошніченко Л. Загадковий автограф Лесі Українки / Л. Мірошніченко // Слово і час. – 2005. – № 8. – С. 25 – 29.
3. Правдива іскра Прометея : Літ.-крит. ст. про Лесю Українку Денисюк І. О., Міщенко Л. І. : Книга для вчителя / Упоряд. О. Ф. Ставицький. – К. : Рад. шк., 1989. – 148 с.
4. Хорунжий Ю. Горда жіноча душа / Ю. Хорунжий // Україна. – 1999. – № 6. – С. 38 – 40.

ПАТРІОТИЧНА ЛІРИКА

На вшанування Великої поетеси

Чудова краса на світі буває,
Вона невмируща і є навіки.
Так само і слово до серця лунає,
Записане в твори – чудові вірші.
Україна у серці є в кожного з нас,
Навчись говорити – і світ це почує,
А у Лесі в душі вогонь не погас,
Її тіло лежить, а душа все мандрує.
Вона бачила те, що не бачили люди,
Її серце було відкрите для всіх.
Чудово, що були близькі їй по духу,
Допомагали завжди й привертали успіх.
Вона – це Бояриня, горда, мріє щоночі,
Що рветься до рідного всюди й завжди.
Вона – це Мавка, що має світлі очі.
Їй підвладний час, непізнанні гріхи.
Жінка мудра, велична, мужня й проста,
Їй не потрібне золото світу й усі нездоланні скорби.
“Україну любіть”, – у серці луна,
Адже це найцінніше, хто б що не казав.
Давайте ж згадаєм мужність Українки,
Її любов до рідної землі.
Вірші її Вас приголублять стрімко,
І творчість Лесі запам’ятаєм навіки!

А. Слабунова

Рідна Мова

Мова – все те, що є українське,
Народ наш єдиний, що є на Землі.
Погане пройде... просто минеться,
Покажемо всім, хто ми такі.
Калина за вікнами око милує,
Пісня розкаже про майбуття.
Дівчина гарна хлопця чарує,
Мріє про гідне подружнє життя.
Простелився рушник й веселкові стрічки,
Радіє народ, танцює, співає.
Світиться сонце і грають пташки,
Здається, що в казці таке лиш буває.
Вже мати з дітям сидить на руках,
Співає йому оті колискові.
Дитина росте у тих снах і казках,
І завжди буде вірна рідному слову.
Серце відчуло, що є в нім кохання
До України, до Матері і до Бога.
Тихенько в куточку лунає зітхання –
“Найкращою в світі є рідна мова!”

А. Слабунова

Любій матусі

Хто дарує нам життя,
Хто теплом нас зігріває.
Хто і в горі, і у радість
Завжди нам допомагає?
Найдорожча в світі жінка,
Наше перше слово – мама!
У дитинстві ти не спала
Біля ліжечка мого,
Завжди ти переживала
Ніжно тихо колискові співала.
І тепер я вже доросла,
Але ти така ж прекрасна.
Я ніколи не забуду,
Те, що ти мене зростила
І навчила жить у світі.
Низько я тобі вклонюся
За таку науку.
Завжди буду пам'ятати,
Твій чарівний голос і ласку.

Б. Григор'єва

Афганістан

Як тяжко було на війні,
Той слід Афгану не погасне,
І серця хвилі у душі,
Як подивляюсь на сонце ясне.
Згадався бій, згадалось небо,
І смерті марево близьке,
Мабуть, усе так було треба,
Усе тоді було чудне...
А скільки душ загинуло там?
І тої крові темна врода...
Хоч все на втіху ворогам,
Та нескінченна воїнів свобода.
Далекий путь... важка дорога...
Постійна боротьба... суворі дні...
Але відчутна та жадана перемога...
Що сповіщає: "Вже кінець війні!"

А. Слабунова

Страшні роки

32-й, 33-й роки,—
Найстрашніша дата.
Скільки вимерло людей
Нам не порахувати.

Скільки хліба у людей
Винесли із хат.
В той найтяжчий для них час,
Виродки прокляті.

Люди пухли, помирали, —
Байдуже бездушним.
Обдирали, спустошали,
Все до крихти вимітали.

Але ми це не забудем,
Вічно пам'ятати будем.
І щороку в листопаді
Будем ушановувати їхню пам'ять.

Б. Григор'єва

Голодомор

Як згадаєш ті часи,
Страшніше горе було тоді.
І сльози тихі уночі,
І думки зникають враз.
Без крихти хліба жили люди,
Без їжі пухли животи.
Ніхто не знав, що далі буде,
І бачив смерті ті страшні.
Ті дні були, немов пусті,
Той слід прокляття не погасне.
І серця хвилі у душі,
Як подивляюсь на сонце ясне.
Згадався біль, згадалось небо,
І смерті марево близьке,
Мабуть, було усе так треба,
Усе тоді було чудне.
Постав же свічку за всіх тих,
Хто в тому пеклі побував,
Забудь про весь невпинний гнів,
І просто в серці пам'ятай.

А. Слабунова

Війна

Чумою відізветься біль,
По тілу розійшовшись швидко.
Коли ти втратив близьких звідусіль,
Сум та печаль ввірвуться в твою душу стрімко.

І залишившись сам на сам з війною,
Збираєш сили, що залишилися, у кулак.
Щоб смерті всіх не були лиш ганьбою,
Ти стрімко йдеш крізь терени атак...

Пробравшись крізь вогонь, у полум'я кидались
Відважні воїни із тих часів.
Коли країну втратити боялись,
І шматували тих ганебних псів.

Тих псів, які хотіли неньку в нас забрати,
Які полоном брали всіх живих.
Але відважні воїни їх не боялись,
І дожили ми до часів нових.

Уклін низький полеглим та живим,
Які країну все ж зуміли відстояти.
І слава вічна навіки тим,
Хто не дожив, щоб перемогу святкувати.

Г. Журавська

* *
*

Мама найкраща у цьому світі єдиному,
У світі, сповненому тривоги та суму.
Людина, що несе тепло і радість
У своїх прекрасних очах,
Що зачаровують людей,
Та того ближнього, що з сумом іде.
А її ніжні руки так лагідно пестять малюка...
Вона в біді допоможе та зрозуміє кожного.
Скільки слів для неї можна сказати:
Любляча, тендітна, лагідна, прекрасна, чарівна, —
Це є для всіх знайома мама.

А. Никифоров

* *
*

Україно, край мій рідний,
Батьківщино мила!
Із козацьких ще часів
В тебе є всього доволі:
І лани твої широкі,
І води безмежні...
То чому ж ти занепала,
Лани — збур'яніли,
Сині води — почорніли,
Твій народ — бідує...
Ще кобзарі наші співали
Про те, як козаки
Країну нашу кров'ю захищали,
То чи не згадати нам про них?

А. Ващенко

ФІЛОСОФСЬКА ЛІРИКА

Вкус Блаженства

Люди разделяют на зло и добро,
Даже говорят: “Не от мира сего”.
Стремление быть лучше, чем все,
Искушенные шли вперёд по Земле.
Судьба нас наводит на такие пути,
Только сильные духом смогут пройти.
Блаженство и вечность – единая сила,
Надо уметь творить мифы красиво.
Разум, прозрение, мир во Вселенной –
Чувствуешь вкус счастья отменный.
Зло выбирают люди всегда...
Забудьте про это вы, господа.

А. Слабунова

Коли я помру...

Коли я помру і полетить душа,
Хочу, щоб тіло моє спалили.
Щоб не було вже вороття,
А поїхав мій по Україні рознесли.
Розвіється швидко, як мрії мої,
Це праведне діло для мене.
І стануть друзями мої вороги,
І стане щастя для всіх незбагненним.
Чудові думки треба зрозуміти,
Чудові слова треба записати.
Звичайно, просто вміти жити,
А не у відчаї блукати.
Смерть завжди ходить позаду...
Відчутно приємне її майбуття...
О блудні душі, дайте пораду,
Як прожити моє нікчемне життя?

А. Слабунова

* *
*

Кожен хрест несе в собі,
Невпинний біль пронизує тіло.
А муки всі оті страшні,
Нехай би в пеклі все горіло.
Життя людей перед очима,
І раптом – неминуча смерть.
Всі діти плачуть з матерями, –
Врятуй же, Боже, нас усіх.
Село померло... і нема...
Нема тієї сили,
Що в серці тихо так співа,
І розцвіта життя красиво.
Іду по вулицях пустих,
І що ж за диво бачу я?
Від їжі прогинаються столи,
Навколо щастя, радість і гульба.
Морочать голови всім людям,
Мов голоду ніде нема.
А я то знаю, що насправді буде,
Вшануймо ж тих, кого нема вже з нами.

*А. Слабунова (поезія до твору
Миколи Руденка "Хрест")*

* *
*

Листя опало, холодно всім
У самоті сидиш ти один.
Безліч думок у твоїй голові,
Важко тобі у холодні дні.
Серце підкаже, що далі робить,
Чи тихо сидіти, чи далі творить.
Поклик почуєш із серця свого,
Йти треба далі, забудь що було.

О. Карвацька

* *
*

Колись на світі жили люди,
Такі сумні та осоружні,
Не знали значення цих слів.
Коли в моєму розумінні,
Ще казка пропливала вмить,
Тоді в моєму серці жили мрії.
Дрібні ілюзії забутих днів,
Колись початих ще із тих віків,
В яких не було смутку й горя,
Ненависті, прокльонів, каяття,
Навіки замкнених просторів,
Були лиш замки і любов.
Тоді і мали місце мрії –
Солодкі мрії забуття,
В яких були такі надії,
Що не зламати крізь віки.

Н. Поян

* *
*

Людське серце – то незнаний світ чужих думок,
А твоє – ще й тасмниць.
Коли ти думав, що я лялька,
То ти сильно помилявся.
Тебе чарують кучері русяві
І кучеряві вії до небес.
Чому ж так пізно зрозумів ти,
Що гроші – то не час і не багатство,
Час плине надто швидко,
Та й почуття розтануть враз,
Хоч як не плакав би ти гірко,
Та не збентежиш більше й зась.
Цей вірш немає ніжних фраз,
І все-таки пишу для вас.

Н. Поян

Прозріння

Любиш життя – люби і тривоги,
Боже створіння відправ у дорогу,
Назва його – Небесне Світіння.
Зробиш ще крок – і стане прозріння,
Не слухай усіх, хто може сказати,
Серцем відчуй, щоб краще пізнати.
Розправивши крила, лети в далечінь,
Відкрий свої очі – у них заметіль.
Окуляри рожеві зніми з очей,
Найкраще відчувши світ у пільмі –
Пізнаєш життя, пізнаєш свободу,
Відчуєш найкраще від свого народу.
А. Слабунова

Життя у грі

Цікаво, чи можу я щось написати,
Щоб бачили очі строки мої.
Цікаво, чи можу я вам розказати,
Спокуса пізнати смакощі ті.
Правила гри розуміти не треба,
Назва цій грі – наше життя,
І кожен із нас може втрапити у халепу,
З цікавістю мріючи про майбуття.
Широкий шлях, далека дорога,
Мабуть, що так треба – це наша тривога.
Людство живе вже багато століть,
Прошу вас я: “Бога моліть!”
І буде все, і будуть люди,
І життя красиве – тоді у вас буде.
А. Слабунова

* *
*

Навіщо світові жах ночі?
Навіщо ці безжальні ночі?
Нащо вони дають надію?
Нащо співають про ту мрію?
Скажіть навіщо плачуть діти?
Чому нема про що жаліти?
Чому ви знаєте про літо?
І звідки знаю я про сльози?
І де береться та жорстокість?
Чому у світі тільки темінь?
І як так сталось цього літа?
Що ставимо ми тільки запитання?
Оце твої й мої малі страждання.

Н. Поян

Що гірше...

Що може бути гірше за кохання?
Тільки визнання його щасливе,
Як те незаймане втручання,
Що думка з ним мінлива.
Що ж роблять з нами почуття?
Оте несповнене бажання...
І доведе до каяття
За любов гірке змагання.
Підняти бунт, щоб разом бути?
Велике серце нам в покорі,
Так хочеться слова почути,
Що люблять тебе більше волі.

А. Слабунова

Чому біль?

Чому біль у душі такий нестерпний?
Чому він приходить знов і знов?
Чому від нього голос терпне,
А з ран тече холодна кров?
Чому несе він лиш горе та смуток?
Чому, коли серденько дає останній стук –
З уст чути лиш холодний звук?
Чому, тоді лиш біль минає,
Коли смерть щосили обіймає?..

І. Мацєсва

* *
*

Летить собі пташка по небу,
Вітерець її підганя,
І не знає та пташка дрібненька,
Що на неї чатує біда.

Там у небі високім – орлиця, –
Шука їжу для своїх малят.
І вдивилась вона в ту пташинку,
І рвонулась за нею вздогін.

Та не встигла, бідненька, сховатись,
Як схопила орлиця її.
Все, не стало пташинки цієї,
Лиш по небу хмаринки пливуть.

Одинокі хмаринки, біленькі й пухкі...
Так і наше життя протікає,
Кругообіг життя так минає,
А хмаринки пливуть і пливуть...

А. Вапєняк

* *
*

Мова наша мелодійна і прекрасна,
Коли лунає ніжно, аж серденько мліє.
Свою мову я люблю,
Нею завжди розмовляю.

Т. Яремчук

* *
*

Життя, неначе шлях,
Що має перепони.
А де дороговказ,
Який веде до щастя?
Без нього я знайду
Свою стежину рідну,
І розстелю її,
Неначе скатертину.

Т. Яремчук

Учителька моя

Є на світі людина одна,
Завжди мила й чарівна.
Як сонце очі її сяють,
Здається, що сама весна
Прийшла у клас і так привітно
До нас всміхнулася вона...

І. Мацєсва

* *
*

Думки, думки скажіть мені,
Що я не знаю, чого душа кричить,
Чого світ не бачив...
Що? – це питання безсмертне.
І скільки разів я питатиму,
Коли я дізнаюся про все – коли, коли?
Питання життя:
Що? Коли?
Це безсмертні питання.
А. Никифоров

* *
*

Сумує душа за щастям.
Коли настане та мить,
Коли буде радість панувати,
Коли пташка защебече.
Інші підхоплять – і всі заспівають.
І мені буде легше,
І небезпека зникне,
Та мир пануватиме!
А. Никифоров

ІНТИМНА ПОЕЗІЯ

Что-то случилось

Ты заставил плакать меня,
Стало плохо на душе.
Закончилась моя игра –
Нет смысла в ней уже...
Огонь горел красиво,
Но случилось что-то вдруг...
Потухло пламя, угасли силы,
Потемнело всё вокруг.

А. Слабунова

Сидим...

Ты сидишь, и я сижу,
А смысл этого всего?
Тебе я тайну расскажу,
Что от сердца моего...
Не грусти, мой котик милый,
Не молчи тихонько так.
А то поступишь некрасиво,
А то скажу, что ты дурак!
Посмотри в мои глаза,
Улыбнись тихонько, странно...
В небесах сейчас гроза,
А на сердце всё случайно.

А. Слабунова

* *
*

Коли тебе побачу, —
Я не знаю.
У вічі гляну чесні та сумні,
Уловлю погляд ясний та цікавий,
Відчую руку в твоїй руці...
Не знаю, скільки будемо ми разом,
І чи розлучать нас холодні, грозові дощі.
Та знаю точно, що назавжди,
Я збережу тебе в своїй тісній душі.

О. Назаренко

* *
*

Ти — ніч, Ти — день,
Ти — біль, Ти — страх,
Ти — присмак щастя на губах,
Ти — вічність, ніжність,
Ти — життя.
Ти — ціле небо і земля,
Вогонь, вода, зима, весна,
Повітря, сонце, тінь і тиша.
Надія, віра і любов —
У ритмі серця знов і знов.

О. Назаренко

* *
*

Пустота, совсем одна,
В сердце лишь осколки.
Кем я для него была?
Его любовью сбита с толку.

Одна, а было всё иначе,
Как в сказке долго я жила.
В меня влюбился бедный мальчик,
Я так с ним счастлива была.

Того, что было – не вернуть,
Да и не надо, смысла нет:
Ты смог так быстро больно обмануть
И вновь одна встречаю я рассвет.

Любить, я знаю, не умел ты
И лишь играл со мной всегда,
А я ищу сейчас ответы, –
Что сделала не так тогда?

В. ДВЯК

* *
*

Ти не плач, не сумуй, не журись,
Не дивись, що час так швидко минає.
А в казкове дитинство вернись,
І відчуй як душа оживає.
Знають усі, що життя на землі
Є не вічне, воно тимчасове.
І сумні, і веселі є дні,
Щастя в кожного є різнокольорове.
Не приховуй тривоги в собі,
І життя посміхнеться тобі.
І застукає серце у грудях,
Тільки вір, усміхнись і надійсь.

А. Шклярчук

* *
*

Я вже забула ту холодну осінь,
І проминули ті самотні дні.
Ти з'явився у моїх мріях,
А згодом і у моєму житті.
Я вже не знаю, як без тебе жити,
І як забути всі щасливі миті.
Я буду далі тебе любити,
Як любила усі ці роки.

О. Карвацька

Переживание

Твой вид безжалостно чарует...
Прекрасного мгновенья миг...
Никто такого не забудет...
И вдруг — одушевлённый крик!
Это крик души моей,
Крик бессмертной свободы.
Подойди ко мне скорей,
И узнай мои тревоги.
Печаль голову вскружила,
Унынию пришла пора.
А любовь ведь не забыла,
Как творила, как жила.
И прозвучат три диких слова:
“Люблю тебя я”. А ты молчишь,
А я ж тогда совсем не знала,
Что в мыслях о любви ты говоришь.

А. Слабунова

* *
*

Що може бути гірше за кохання?
Тільки визнання його щасливе.
Як те незаймане втручання,
Що думка з ним мінлива.
Що ж роблять з нами почуття...
Оте не сповнене бажання...
І доведе до каяття
За любов гірке змагання...
Підняти бунт, щоб разом бути?
Велике серце нам в покорі,
І хочеться слова почути,
Що люблять тебе більше волі.

А. Слабунова

* *
*

Любила квіти баба Ганна,
Любила сонце і дощі.
І не було ні краплі злості,
В її турботливій душі.
Минало літо, осінь стиха
Вже шелестіла у гаях.
Сухе, пожовкле мокре листя
Збиралося в малих роях.
І кожен день, підпершись києм,
Та все засмучена, сама
Дивилась в небо баба Ганна,
Й котилася гірка сльоза.
Любила квіти баба Ганна,
Любила сонце і дощі.
Бо більш любов її
Була не потрібна нікому в житті...

О. Назаренко

Навіщо

Навіщо завдаєш мені ти болю?
Навіщо мучиш ти брехнею серце?
Прошу, будь ласка, відпусти на волю.
Душа моя давно від тебе рветься.

Так гірко чути ті слова омани,
Що без сумління ти усе говориш.
Не залікую я уже ті рани.
Навіщо ти мені все гірше робиш?

Просила я, та ти мене не слухав,
Пусту мене, забудь мою любов.
Для мене вся твоя увага – мука!
Навіщо згадуєш минуле знов?

Я полюбила, а тепер жалкую.
Якби я знала, що ти за людина...
Я більше твоїх слів не хочу чути,
Тобі нічого більше я не винна.

Залиш у спокої, іди, будь ласка.
Тамую біль, приховую образи.
Життя моє – далеко вже не казка.
Навіщо ти мене словами вразив?

Питань багато, та ти їх не чуєш,
Мов говорю у пустку небуття.
І не кажи, що мене дуже любиш
І хочеш поруч бути все життя.

І. Українець

* *
*

Любовь ушла, назад ее ты не вернешь,
Зачем в обратном убеждаешь?
От чувств своих ты никуда не увильнешь,
Что ждет на жизненном пути — не знаешь.

Зачем должна страдать и врать в глаза?
Ничто былое воротить не сможет.
Не убеждай! Все унесет судьбы вода,
Слова прощенья больше не помогут.

Себя я виноватой чувствую, ты понимаешь?
Но не могу я с этим ничего поделать.
Что на душе творится у меня, не знаешь.
Тебя любить я сильно так хотела...

Но дважды полюбить не получилось,
Хотя, не дважды это было, — знаешь сам...
И я не знаю, что со мной случилось,
Но страсти сердца больше я тебе не дам!

Прошу меня за это не винить,
Моя душа перед тобой невинна.
И без меня ты сможешь жизнь прожить,
И станешь снова кем-то ты любимым.

Пройдут недели, месяца, года,
И ты увидишь, как легко все сплыло.
И ты забудешь это навсегда,
Все то, что между нами в прошлом было.

А. Журавская

* *
*

Теперь мы взрослые совсем,
И понимаем, люди — не игрушки.
Но мы играем вновь и вновь
Зачем? Она ж совсем ещё малышка.

Она ведь любит всей душой,
И для неё всё это не игра.
И ночью бредит лишь тобою,
Но днём, как каменна стена.

А мы забыли обо всём,
И слёзы лить теперь уж поздно.
Она всё снова говорит о нём,
А мне в душе так больно и так тошно...

В. Дьяк

* *
*

Совсем одна, и нет надежды на прощенье
Ты сделал шаг, а на пути — обрыв.
Теперь остались лишь одни мученья,
Чтоб превратить ушедший день в мгновение.
От чувств остался только дым...
Всего лишь миг, и пропасть — рядом.
Ушли все мысли и мечты с тобой, —
Прошла любовь в душе дождливым ливнем.
Любовь была тогда как будто адом,
Лишь для меня одной... и безответной...

В. Дьяк

* *
*

Мое волнение, страх и стыд,
Моя печаль, боль от разлуки.
Моя тоска и грусть навзрыд,
Моя нелепость, моя скука!

К вам обращаюсь, чтоб исчезли,
Вам говорю, уйдите прочь!
Не будем больше с ним мы вместе,
Никто, ничто не сможет тут помочь.

Хотела все отдать ему я,
Но он лишь побоялся взять.
За это время я успела привязаться,
Не знаю, что еще сказать...

Я не рыдала от страданий,
Хотела лишь любимой быть,
Но, видно, мало одного желанья,
Ну что ж, желаю лишь смелее быть.

Не бойся в жизни перемен,
Они придут, все неизбежно.
Не бойся встать на путь измен,
Не убивай в себе надежду.

А. Журавская

Первый раз

Первый раз близко так,
Ты подошёл, не пряча глаз.
Как же было мне приятно,
Как будто в первый раз.
Твои глаза глубже всего на свете —
В них душа твоя чиста.
Сравниться могут только дети,
Чья жизнь безгрешна и проста.
Говор твой прекрасен был,
Рассудок вводит в заблуждение.
Ты красиво сон открыл,
Который видит наслаждение.
Мысли взлетали до самых небес,
Сердце пылало яркой болью.
Это был уже прогресс.
Навеки буду твоей любовью.

А. Слабунова

* *
*

В осенний вечер я с тобой,
В моей душе горит огонь.
Прижмусь к тебе и улыбнусь,
К губам твоим я прикоснусь.
И вкус твоих прекрасных губ
Был очень сладким.
Увижу я в глазах твоих
Красивый блеск, неотразим.
К рукам твоим я прикоснусь,
И нежно, нежно улыбнусь.

* *
*

Я знаю, сказок нет, не существует,
А я, глупышка, верю в чудеса
И верю, что еще счастливой будет
Принцесса, сказку о которой знаю я.

И будет принц, и розы еще будут
И happy end и свадьба при конце.
Она его ведь очень ждет и любит
И слёзки утирает на лице.

Ложится спать и видит лишь его,
В минуты трудные его зовет,
Чтоб он пришел важней всего,
Ведь знает, будет ждать — и он придет.

П. Украинец

* *
*

Тебе давно сказать хотела,
Что лишь тобой душа болела,
Что я в мечтах с тобой летала,
И время быстро пролетало.

Уплыли вдаль те дни и ночи,
Их больше не вернуть, а жаль.
Остался страх и та печаль,
Что сердце рвёт на клочья.

Теперь всё в прошлом...
Ты прости меня за то,
Что я смогла и без тебя идти.
Но в сердце до сих пор жива мечта...

В. Дьяк

Знакомство

Все увлечения – пустяк.
И всё – ошибки, все не так,
Всё как-то безответно и легко,
Что ты порою думаешь: “А не забросить всё?”

Забросить все знакомства и свиданья,
Забыть обиды, разочарованья,
И жить на полную катушку, без печали,
Так, как другие даже не мечтали.

Но вдруг ты понимаешь – это лишь мечты,
Мы все зависимы от нашей повседневной суеты.
Знакомства и общения – вот смысл бытия,
Ведь так не познакомились бы Ты и Я.

Да-да, читатель мой, мы не знакомы,
Лишь прочитав стихи, откроешь ты души моей закромы.
Хотя признаюсь, что не всё, что прочитаешь в них,
Есть частью эпизодов жизни лишь моих.

А. Журавская

* *
*

Так трудно жить, так просто умереть,
Душа летит, и сердце не стучит.
Говорят, что смерть – только лишь начало,
А ты спеши, ведь в жизни нужно всё успеть.

Успеть любить, уметь простить,
Уметь так ждать и всё-таки дождаться.
Простить всё можно и забыть,
И каждый день всё думать о прекрасном.

Уйти, чтобы снова встретить,
Забыть, чтобы снова вспомнить.
Спросить себя, чтоб ответить –
Зачем же любить и страдать?

В. Дьяк

* *
*

Сто раз вчера мы целовались,
Кружилась голова моя.
Уста твои всё улыбались,
И всё смотрел ты мне в глаза.

Тогда умчались все печали,
И жизнь была прекрасной.
В тот миг так много мы друг другу дали.
Так просто вот... и навсегда.

В. Дьяк

Лист до коханого

Що ж ти серце моє зробило?
Навіки кохання моє згубило.
Я не Тетяна твоя, суджена небесами,
А ти погубив кохання.
Стрічкою чорною пов'язав як мовчання,
Так, Грицю, циганський ти сину.
Долю собі обрав і безмежним коханням
Мене ж покарав.
Зустрічались ми з тобою,
Кожного вечора під зорями.
Маки червоні тобі дарувала,
І серце своє віддавала.
А ти Грицю цього не цінував,
І вдень другу цілував.
Але мене не забував,
Кожної неділі приїжджав.
Летіла до тебе, мов пташина,
Що милого свого любила,
Любила, але ж не залишила.
Зло я здолати спішила,
Тому і зілля зварила.
І в середу тебе пригостила,
А в четвер навіки з тобою простилась.
Долі тяжкої не витримала я,
І віночок із квітів я мовчки сплела,
Опустила його на воду
І тихо-тихо за ним попливла.

І. Мацєєва (поезія до твору

О. Кобилянської "В неділю рано зілля копала")

* *
*

Чому приходиш ти до мене в снах?
Чому, коли лиш тільки засинаю,
Переді мною постає твоє обличчя?
Незримо й неосяжне,
Воно для мене рідне і чуже.
Невже таке протяжне,
Забуте і чудне?
Твоє волосся прекрасне,
Веселе і сумне лице.
Чомусь ти завжди пригортаєш,
Вустами ніжно обіймаєш.
До себе тихо притуляєш,
А потім так лінійно глянеш,
Що аж душа затерпне.
І так тихенько поцілуєш,
Тоді вже я прокинувся у сліпоті думок,
Із ніжним поцілунком на вустах.
Без тебе, милий, не згадати й не пізнати,
Того на світі, що вже зветься так...

Н. Поян

* *
*

Она прекрасней всех на свете,
И манит свет её красивых глаз.
Она девченок всех опасней,
Её улыбка губит всех.

Она — как жизнь непроста,
Бывает сложной и шальной.
Внутри она совсем чиста,
Такой неповторимой может быть — лишь она.

Простить её совсем не сложно,
Забыть не нужно, но возможно.
Разбить так просто, как хрусталь,
А сердце её смотрит вдаль.

Вот только сердце её часто плачет,
Она всё ждёт любовь, а на пути лишь неудачи...
И чувства губит по пути...
Ей только бы его найти...

В. Дьяк

* *
*

Чого чекаєте від мене?
І що дасте ви мені взамін? –
Надію, радощі, печаль,
Чи може крапельку зітхань?
Нема нічого, й не чекаю,
Від вас та ваших гірких сліз.

Н. Поян

* *
*

Якби ж ви знали, що кохаю,
Якби ж ви знали, що живу.
Коли танцюю чи співаю,
Та все-таки я вас люблю.
Натхнення ви моє й наземні мрії,
Нещастя й смуток в самоті.
Чи ви кохаете мене так само?
Чи живете моїм життям, величний пане?
Я не знаю.
Це тільки вірш з сумних рядочків,
Зі слів моїх, що жили в серці.
Та не питайте, чи живуть вони і досі,
Це тільки сльози й біль мої.
У тім неависнім порозі,
Що люди тихо називають дім.

Н. Поян

Измена

Минута наслаждения,
Как горький шоколад,
Приводит к сожалению,
Она – смертельный яд.

После минуты сладости
Не позабудешь ввек.
Свою минуту радости,
Свой сладкий тяжкий грех.

Сидит и воет волком
Где-то внутри тебя.
И ты не знаешь толком
Было ли все любя.

А было все спонтанно,
А было все – пустяк.
Все было по желанию,
Все было просто так!

А. Журавская

* *
*

Почему всё так сложно в жизни?
И время быстро так летит.
А изнутри съедают мысли,
И твоё сердце всё молчит.

Забыть тебя мне очень трудно,
Душа и сердце больно плачут.
Проходят дни и ночи,
А для тебя я так и ничего не значу.

Я так ждала тот день,
Когда вернёшься ты домой.
Но видела я постоянно тень,
А так хотелось рядом быть с тобой.

Так просто жить, дышать одним тобой,
И быть единым целым в целом мире.
Но все мечты разбиты, как скалой,
И в один миг надежды уже нет.

В. Дьяк

* *
*

У чеканні все життя, у надії дні минають,
Ми йдемо неначе навмання
І невинно людяність втрачась.
Разом із ласкою та добротою
Змішались зло та лихо.
Свою прекрасну душу ми губимо весною,
А навкруги стає нестерпно тихо.
Тендітність проявив знедоленого серця
Гамуєм порухом відвертої зневаги.
Клянемо долю і у нерівному герці
Ми палимо підступні спомини важкої зради.

О. Карвацька

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК ПОЕЗІЙ

“Афганістан”
“Війна”
“Вкус Блаженства”
“В осенний вечер я с тобой”
“Голодомор”
“Думки, думки скажіть мені”
“Життя, неначе шлях ”
“Життя у грі”
“Знакомство”
“Измена”
“Кожен хрест несе в собі”
“Колись на світі жили люди”
“Коли тебе побачу...”
“Коли я помру...”
“Летить собі пташка по небу...”
“Лист до коханого”
“Листя опало, холодно всім”
“Любий матусі”
“Любила квіти баба Ганна”
“Любовь ушла, назад ее ты не вернешь”
“Людське серце – то незнаний світ чужих думок”
“Мама найкраща у цьому світі єдиному”
“Мова наша мелодійна і прекрасна”
“Мое волненье, страх и стыд”
“Навіщо”
“Навіщо світові жах ночі?”
“На вшанування Великої поетеси”
“Она прекрасней всех на свете”
“Первый раз”
“Переживание”
“Почему всё так сложно в жизни?”
“Прозріння”
“Пустота, совсем одна”
“Рідна Мова”
“Сидим”
“Совсем одна, и нет надежды на прощение”
“Сто раз вчера мы целовались”

“Страшні роки”
“Сумує душа за щастям”
“Так трудно жить, так просто умереть”
“Тебе давно сказать хотела”
“Теперь мы взрослые совсем”
“Ти не плач, не сумуй, не журись”
“Ти – ніч, Ти – день”
“Україно, край мій рідний”
“У чеканні все життя, у надії дні минають”
“Учителька моя”
“Чого чекаєте від мене?”
“Чому біль?”
“Чому приходиш ти до мене в снах?”
“Что-то случилось”
“Що гірше ...”
“Що може бути гірше закохання?”
“Я вже забула ту холодну осінь”
“Я знаю, сказок нет, не существует”
“Якби ж ви знали, що кохаю”

ЗМІСТ

Полинати співом дзвінком.....	4
Леся Українка і родинні традиції української національної педагогічної школи.....	10
Леся Українка – геніальна донька українського народу.....	14
Першодруки Лесі Українки.....	17
Мала батьківщина Лесі Українки – село Колодяжне Волинської області.....	20
“Лісова пісня” Лесі Українки – гімн красі рідного Полісся, шедевр нової драматургії.....	23
Леся Українка і сучасність.....	25

Патріотична лірика

“На вшанування Великої поетеси.....	28
“Рідна Мова”.....	29
“Любий матусі”.....	30
“Афганістан”.....	31
“Страшні роки”.....	32
“Голодомор”.....	33
“Війна”.....	34
“Мама найкраща у цьому світі єдиному”.....	35
“Україно, край мій рідний”.....	35

Філософська лірика

“Вкус Блаженства”.....	36
“Коли я помру...”.....	36
“Кожен хрест несе в собі”.....	37
“Листя опало, холодно всім”.....	37
“Колись на світі жили люди”.....	38
“Людське серце – то незнаний світ чужих думок”.....	38
“Прозріння”.....	39
“Життя у грі”.....	39
“Навіщо світові жах ночі?”.....	40
“Що гірше ...”.....	40
“Чому біль?”.....	41
“Летить собі пташка по небу”.....	41

“Мова наша мелодійна і прекрасна”	42
“Життя, неначе шлях ”	42
“Учителька моя”	42
“Думки, думки скажіть мені”	43
“Сумує душа за щастям”	43

Інтимна поезія

“Что-то случилось”	44
“Сидим”	44
“Коли тебе побачу...”	45
“Ти – ніч, Ти – день”	45
“Пустота, совсем одна”	46
“Ти не плач, не сумуй, не журись”	47
“Я вже забула ту холодну осінь”	47
“Переживание”	48
“Що може бути гірше закохання?”	48
“Любила квіти баба Ганна”	49
“Навіщо”	50
“Любовь ушла, назад ее ты не вернешь”	51
“Теперь мы взрослые совсем”	52
“Совсем одна, и нет надежды на прощение”	52
“Мое волнение, страх и стыд”	53
“Первый раз”	54
“В осенний вечер я с тобой”	54
“Я знаю, сказок нет, не существует”	55
“Тебе давно сказать хотела”	55
“Знакомство”	56
“Так трудно жить, так просто умереть”	57
“Сто раз вчера мы целовались”	57
“Лист до коханого”	58
“Чому приходиш ти до мене в снах?”	59
“Она прекрасней всех на свете”	60
“Чого чекаєте від мене?”	61
“Якби ж ви знали, що кохаю”	61
“Измена”	62
“Почему всё так сложно в жизни?”	63
“У чеканні все життя, у надії дні минають”	63
Алфавітний покажчик поезій	64

Збірка за матеріалами роботи круглого столу,

*присвяченого 140-річчю
з дня народження Лесі Українки*

Редактор і коректор
І.Б. Вашеньяк, В.В. Олійник

Комп'ютерне верстання
І.Б. Вашеньяк, В.В. Олійник

В оформленні збірки використано малюнки
Олени Назаренко

**Здано в набір 4.03.2010. Підписано до друку 4 березня 2011 р.
Формат 60х84 1/16. Гарн. Times. Ум. друк. арк. 2,9.
Друк офсетний. Папір офсетний. Тираж 50 прим.**